

Economisch Weekblad

voor Nederlandsch-Indië

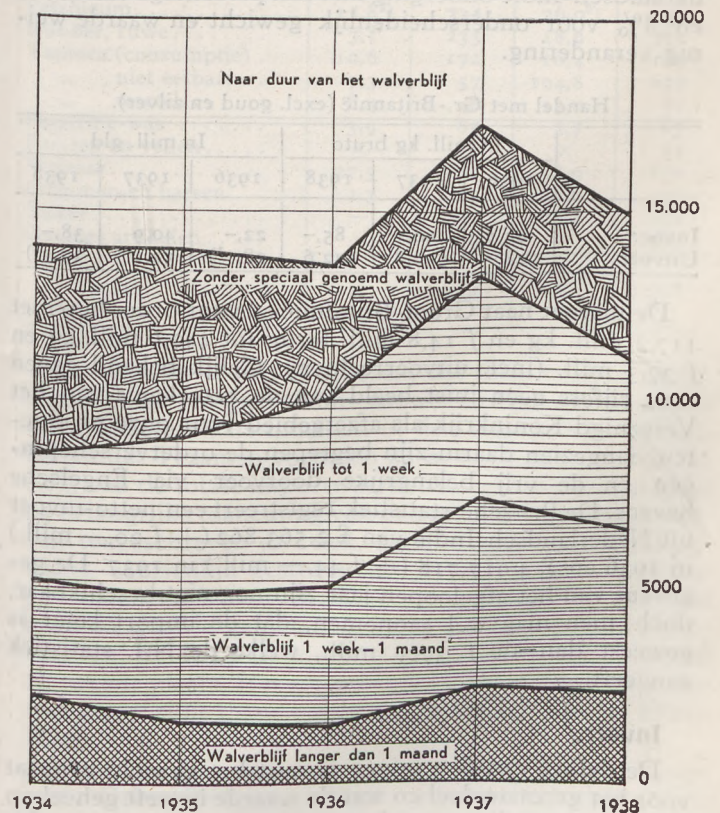
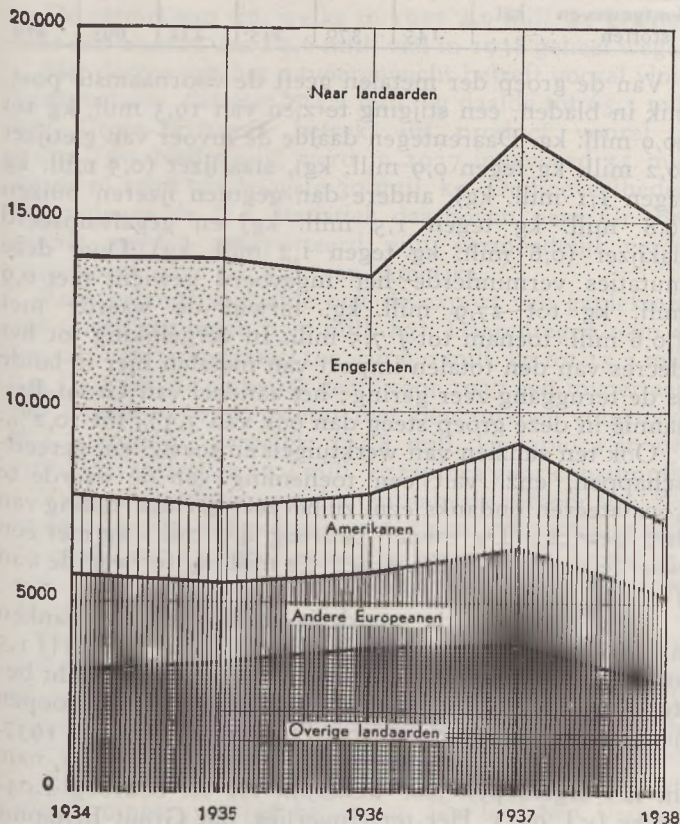
Orgaan van het Departement van Economische Zaken met medewerking van Hoofden van Departementen, Diensten en Bedrijven, alsmede van niet-ambtelijke personen en organisaties.

8e Jaargang

7 APRIL 1939

No. 14

Verloop van het aantal doortrekkende scheepsreizigers¹⁾ in Ned.-Indië gedurende de jaren 1934 t/m 1938.

Na de stijging, die 1937 in het aantal der van overzee aangekomen toeristen en andere doortrekkende reizigers liet zien, heeft het jaar 1938 een inzinking in dit aantal vertoond. Hiermede toont het gegeven dus een verloop,

1) Toeristen e.a. doortrekkenden, exclusief scheeps- en militair personeel.

hetwelk met dat van belangrijke conjunctuurindices overeenkomt. Het peil in het laatstgenoemd jaar is nog iets hoger dan dat van 1936.

Beschouwt men de cijfers naar *landaarden*, dan blijkt, dat van 1937 op 1938 het aantal Engelsche doortrekkenden met 3% is afgenomen, dat van de Amerikaansche

met 32%, dat van andere Europeanen met 10%, terwijl van de overige landaarden 25% minder aankwam. Gedurende de laatste 5 jaren is de samenstelling van de reizigersmassa intusschen vrij constant gebleven; nog steeds vormen de Engelschen en Amerikanen met tezamen 60—65% van het totaal het meerendeel der doortrekkende reizigers. Dit staat in verband met het feit, dat Ned.-Indië op een kruispunt van Britsche imperiale verbindingen en op de route ligt van het Amerikaansche wereldtoerisme.

De gegevens over den duur van het walverblijf in den Archipel vertoonen een geringe tendenz tot verlenging van den duur van het vertoef na 1936; het percentage dergenen, die een week of langer op het land verbleven, is van 38 in 1936 tot 44,9 in 1938 toegenomen.

(Centraal Kantoor voor de Statistiek,
Afdeling Algemeene Zaken).

De handel van Nederlandsch-Indië met Groot-Britannië gedurende 1938.

Vergeleken met het zeer gunstige jaar 1937 vertoont de de invoer uit Groot-Britannië in 1938 naar het gewicht een daling met 5,7% tot 85 mill. kg en naar de waarde een teruggang met 7,0% tot f 38 mill. Betreft men evenwel 1936 mede in de beschouwing, dan kunnen de uitkomsten van het afgelopen jaar zeker niet ongunstig worden genoemd. De aanmerkelijke vooruitgang, welke 1937 te zien gaf, bleef voor een groot deel behouden. Ook het aandeel in den totalen invoer van Nederlandsch-Indië onderging met een percentage van 4,3% en 8% voor onderscheidenlijk gewicht en waarde weinig verandering.

Handel met Gr.-Britannië (excl. goud en zilver).

	In mill. kg bruto			In mill. gld.		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938
Invoer	62,7	90,1	85,-	22,-	40,9	38,-
Uitvoer	348,-	559,8	442,6	28,- ¹⁾	52,1 ¹⁾	37,3 ¹⁾

De uitvoer naar Groot-Britannië en voor order liep met 117,2 mill. kg en f 14,8 mill. terug tot 442,6 mill. kg en f 37,3 mill. (incl. uitvoerrechten). Gelijk bekend geven deze cijfers geen juist beeld van de beteekenis van het Vereenigd Koninkrijk als afzetgebied voor onze producten, aangezien daarin zijn begrepen de orderverschepingen en de vrij belangrijke doorvoer via Engelsche havens. De Britsche statistiek registreert een netto-invoer uit Nederlandsch-Indië van £ 2.563.862 ($\pm$ f 20,— mill.) in 1936 en £ 4.917.718 ($\pm$ f 44,— mill.) in 1937. De gegevens van het afgelopen jaar zijn nog niet beschikbaar, doch men mag wel aannemen, dat de import lager is geweest dan de f 37,3 mill., welke de N.I. statistiek aangeeft.

Invoer.

De daling van den invoer is, wat het gewicht aangaat voor het grootste deel en wat de waarde betreft geheel op rekening te stellen van de garens en manufacturen. De import van deze groep liep met 3,1 mill. kg en f 5,2 mill. terug tot 5,7 mill. kg met een waarde van f 11,4 mill. Zooals uit nevenstaand overzicht blijkt, is de ingevoerde hoeveelheid van de meeste categorieën echter nog beduidend hooger dan in 1936. Alleen katoenen naaigarens en geverfde stoffen kwamen iets beneden het niveau van dat jaar.

1) Inbegrepen de opbrengst der geheven uitvoerrechten.

	1000 kg bruto			1000 gld.		
	1936	1937	1938	1936	1937	1938
Katoenen naaigarens	790	793	688	1.712	1.989	1.703
Gebleeke kat. stoffen	749	1.768	1.130	908	2.487	1.754
Geverfde kat. stoffen	1.563	2.493	1.442	1.759	3.647	2.335
Gedrukte kat. stoffen	414	1.814	903	842	3.929	2.142
Bontgeweven kat. stoffen	145	370	215	232	695	419

Van de groep der metalen geeft de voornaamste post, blik in bladen, een stijging te zien van 19,5 mill. kg tot 20,9 mill. kg. Daarentegen daalde de invoer van gietijzer (0,2 mill. kg tegen 0,9 mill. kg), staafijzer (0,5 mill. kg tegen 1,1 mill. kg), andere dan gegoten ijzeren buizen (0,8 mill. kg tegen 1,5 mill. kg) en gegalvaniseerd dakijzer (0,6 mill. kg tegen 1,2 mill. kg). Door deze mutaties verminderde het ingevoerd gewicht met 0,9 mill. kg tot 27,9 mill. kg, terwijl de waarde met f 0,6 mill. toenam tot f 7,5 mill. In vergelijking tot het decres van den totalen import van metalen hier te lande is de teruggang zeer gering; het aandeel van Groot-Britannië in deze groep steeg dan ook van 7,3% tot 10,2%.

Ook ten aanzien van werktuigen en toestellen, gereedschappen, enz. valt een toeneming van de waarde te constateeren ondanks een, zij het zeer geringe, daling van het gewicht. De invoer bedroeg 4,9 mill. kg met een waarde van f 6,5 mill. tegen 5,2 mill. kg ter waarde van f 5,5 mill. in 1937.

De stijging van de waarde is voornamelijk te danken aan den belangrijk toegenomen import van wapenen (f 1,5 mill. tegen f 0,4 mill.). De teruggang van het gewicht betreft vooral de naaimachines, waarvan in het afgelopen jaar 1,1 mill. kg werd ingevoerd tegen 1,4 mill. kg in 1937.

De invoer van personenauto's inbegrepen chassis, nam in het afgelopen jaar wederom toe en bedroeg 1.044 stuks (v.j. 931). Het terreinverlies, dat Groot-Britannië in 1937 leed als gevolg van de concurrentie van de Duitse en Italiaansche auto's (het percentage daalde van 18,9% tot 15,7%) kon evenwel niet worden ingehaald; het aandeel in den totalen invoer bleef met 15,8% practisch ongewijzigd.

De invoer van eetwaren en genotmiddelen was ongeveer gelijk aan dien in 1937 (5,1 mill. kg tegen 5,2 mill. kg). Tegenover een achteruitgang bij de posten gekorven tabak (2,2 mill. kg tegen 2,5 mill. kg) en afgetapt stout

bier (314.000 kg tegen 645.000 kg) staat een toeneming van de leveranties van sigaretten (0,9 mill. kg tegen 0,5 mill. kg) en whisky (443.000 kg tegen 398.000 kg).

Met betrekking tot de overige artikelen valt nog een daling te memoreeren van den aanvoer van vuurvaste stenen (0,5 mill. kg tegen 1,2 mill. kg), en van pakpapier van oude couranten (11,4 mill. kg tegen 12,8 mill. kg). Daarentegen nam de import toe van bouwceement (1,3 mill. kg tegen 0,3 mill. kg).

Uitvoer.

Zooals reeds werd opgemerkt, bedroeg de uitvoer naar Groot-Britannië en voor order in het afgelopen jaar 442,6 mili. kg met een waarde van f 37,3 mill. of 117,2 mill. kg en f 14,8 mill. minder dan in 1937.

Gaat men allereerst de daling van de waarde na, dan blijkt, dat deze moet worden toegeschreven aan de lagere exportwaarde van hevearubber en tin. De verschepingen van eerstgenoemd product liepen terug van 32,0 mill. kg tot 30,8 mill. kg, de waarde daarvan van f 19,8 mill. tot f 13,8 mill. Gelijk bekend, wordt een belangrijk deel van deze rubber via de stapelmarkten Londen en Liverpool en soms reeds vóór aankomst in Engeland naar andere bestemmingen verkocht. De werkelijke invoer in Gr.-Britannië is dan ook veel kleiner; in 1937 (voor 1938 zijn de cijfers nog niet beschikbaar) beliep deze 18,9 mill. kg netto.

De export van tin, welke in 1937 4,5 mill. kg bedroeg met een waarde van f 9,6 mill. viel in 1938 geheel weg.

Het decrees van het uitvoergewicht betreft vooral vloeibare melasse, dat met 124,2 mill. kg daalde tot 65,3 mill. kg. Groot-Britannië betreft dit product vooral uit Cuba; uit Ned.-Indië werd in 1937 ingevoerd 55 mill. kg en in 1938 ten hoogste 30 mill. kg. De hoeveelheden, die volgens de N.I. statistiek daarboven naar Gr.-Britannië werden geëxporteerd zijn vermoedelijk verder verscheept naar de V.S. van Amerika.

Zeer belangrijk daalde ook de export van gapekmeel (50,6 mill. kg tegen 95,5 mill. kg). Daarentegen nam de uitvoer van tapiocameel toe van 9,0 mill. kg tot 15,3 mill. kg. De Britsche statistiek geeft voor 1937 een invoer aan, die ongeveer overeenstemt met den uitvoer volgens de N.I. statistiek, namelijk 104,8 mill. kg tapioca in den vorm van stijfsel en 10,4 mill. kg tapioca voor consumptie.

Van enkele andere producten nam de uitvoer toe. Zoo steeg de export van palmolie van 1,9 mill. kg tot 11,9 mill. kg en die van kapokpittenkoeken van 7,2 mill. kg tot 12,6 mill. kg, terwijl van stookolie 20,7 mill. kg werd uitgevoerd (v.j. nihil).

De verschepingen van thee namen met 1,2 mill. kg toe tot 13,4 mill. kg. Blijkens de Britsche statistiek bedroeg de invoer voor eigen gebruik in Gr.-Britannië 6,2 mill. kg tegen 8,3 mill. kg in 1937. Voorts geeft deze aan, dat van den totalen aanvoer van 13,7 mill. kg uit Nederlandsch-Indië, 4,4 mill. kg (v.j. 4,9 mill. kg) naar andere bestemmingen, in het bijzonder den Ierschen Vrijstaat en de Sovjet-Unie, werd verzonden, terwijl 3,1 mill. kg in entrepôt werd opgeslagen.

Tenslotte kan nog gewezen worden op een verhoogden export van fabriekssuiker, welke van 24,9 mill. kg toenam tot 39,3 mill. kg. Deze cijfers geven, door de zeer groote hoeveelheden, die in de laatste jaren via Port Saïd naar

Groot-Britannië zijn verscheept, een zeer onvolledig beeld van den aanzienlijk gestegen afzet naar dit land. De Engelsche statistiek registreert voor 1937 en 1938 een import van onderscheidenlijk 62,4 mill. kg en 147,1 mill. kg. In dit laatste cijfer zijn de heruitvoeren begrepen. Zeer waarschijnlijk zijn deze echter vrij gering geweest. Het accres is terug te voeren tot de aanvulling van den sterk geslonken onzichtbaren voorraad in het 2e halfjaar 1938, de opvoering van den oorlogsvoorraad, de minder gunstige vooruitzichten van den bietsuikerroogst en de toeneming van het werkelijke verbruik.

Hierboven werd reeds opgemerkt, dat de cijfers over 1938 betreffende den netto-invoer in Groot-Britannië uit deze gewesten nog niet beschikbaar zijn. Deze worden eerst ongeveer een jaar na afloop van het verslagjaar gepubliceerd. Teneinde niettemin een, zij het niet geheel actueel overzicht te verkrijgen van de beteekenis van de verschillende producten in den afzet naar Gr.-Britannië zijn in het hierbij afgedrukte overzicht de gegevens over 1936 en 1937 bijeengebracht.

Invoer in Groot-Britannië uit Ned.-Indië.

	1936		1937	
	mill. kg netto	£ 1000	mill. kg netto	£ 1000
Thee	10,8	858	6,2	587
Petroleum	15,8 ²⁾	334	26,0 ²⁾	545
Rubber, ruwe	3,1	233	18,9	1.581
Tapioca (consumptie)	10,6	172	10,4	169
„ niet eetbaar	7,3	57	104,8	657
„ wortels	8,4	48	15,0	87
Paraffine-was	3,9	85	3,7	83
Huiden en vellen	×	82	×	52
Melasse	27,5	81	54,9	130
Gommen en harsen	2,3	65	2,6	76
Suiker	—	—	62,4	392
Overige artikelen	×	549	×	559
Totaal	×	2.564	×	4.918

Uit deze tabel valt af te lezen, dat thee, rubber, tapiocaproducten en petroleum zoowel in 1936 als in 1937 de voornaamste plaats innamen in den uitvoer naar Groot-Britannië. Tezamen vormden zij in 1936 66% en in 1937 74% van de totale importwaarde. Voorts blijkt er uit, dat de belangrijke toeneming van den afzet in 1937 moet worden toegeschreven aan den, zoowel naar waarde als gewicht, aanzienlijk gestegen invoer van rubber, tapiocaproducten en suiker. Rubber en tapiocaproducten, die naar de waarde gemeten in 1936 op thee en petroleum volgden, stelden zich daarmee respectievelijk op de eerste en tweede plaats. Het artikel suiker, dat in 1936 zelfs niet voorkomt, sluit thans onmiddellijk aan op thee en petroleum.

Voor verdere bijzonderheden omtrent den handel met Groot-Britannië moge worden verwezen naar de op pag. 511 t/m 513 van dit nummer afgedrukte tabellen.

(Mededeeling van het Centraal Kantoor voor de Statistiek, Afdeling Handelsstatistiek).

2) mill. gallons.

Financieel weekoverzicht.

Op verschillende tijdstippen gedurende de afgelopen week hebben de leidende Staatslieden van Engeland, Frankrijk, Italië en Duitschland in het openbaar hunne meening uitgesproken over de politieke constellatie van Europa. Deze politieke evenementen hebben alle afzonderlijk grooten invloed op het verloop der beurzen gehad. Dit geldt wel in de allereerste plaats voor de redevoering van Chamberlain in het Lagerhuis, waaruit het ernstig streven van Engeland sprak om aan verdere Duitse agressie paal en perk te stellen. Mag zulks uit een oogpunt van veiligheid vooral voor de aan Duitschland grenzende Staten verblijvend heeten, zoo teekende de redevoering de ernst der situatie. De heroriëntering der Engelsche buitenlandsche politiek, welke in de Regeeringsverklaring van Chamberlain was belichaamd, werd geenszins door de internationale beurzen als een haussemotief uitgelegd. Integendeel gold de overweging, dat deze rede Duitschland voor het alternatief doorzetten of wijken stelde, waarbij twijfel heerschte ten aanzien van de vraag of het prestige van het Duitse Regiem een terugwijken voor het door de Democratische mogendheden onder leiding van Engeland gevormde front zou kunnen dragen. De beurzen demonstreerden de uit dezen toestand geboren onzekerheid door een hevige daling, waardoor het koerspeil der Amerikaansche en Continentale beurzen gevoelig daalde. Op de effectenbeurzen te New-York en Amsterdam werd het laagte-record voor het jaar 1939 geregistreerd. De daling te New-York ging gepaard met uitzonderlijk groote omzetten. Groot was de opluchting, toen de redevoering van den Duitschen Rijkskanselier een gematigden toon ademde. Weliswaar kwamen er heftige passages voornamelijk tegen Engeland gericht in voor, doch de algemeene indruk was, dat verdere coups voorloepig niet gevreesd behoeven te worden. Wij willen de vraag of hierin al dan niet een resultaat van de Engelsche diplomatie moet worden gezien buiten beschouwing laten. Wij volstaan slechts met te wijzen op de verklaring van Chamberlain op 3 dezer in het Lagerhuis, dat de stappen door Engeland ondernomen een keerpunt vormen in de Britsche buitenlandsche politiek. De Minister-President uitte deze woorden in verband met de aan de orde gestelde vraag, welke de houding van Engeland zou zijn bij een Duitschen aanval op Polen. Op aan duidelijkheid niets te wenschen overlatende wijze verklaarde Chamberlain, dat onder dergelijke omstandigheden Engeland en Frankrijk te hulp zouden komen.

De invloed, welke de hierboven gememoreerde feiten op het beursverloop hebben gehad, wordt door nevenstaande statistische cijfers gedemonstreerd.

Bij een nadere beschouwing van deze cijfers valt het op dat, terwijl Amsterdam als reactie op de gematigde redevoering van het Duitse Staatshoofd een scherp koersherstel te zien gaf, de New-Yorksche beurs niet is gevolgd, waardoor het koerspeil, hetwelk zich na de scherpe daling op 31 Maart j.l. den daaropvolgenden dag eenigermate „technisch” had hersteld, vrijwel onveranderd bleef. Dit vormde voor de Europeesche beurzen een niet geringe teleurstelling, temeer waar ditmaal andere dan politieke factoren den boventoon voerden. Men constateert, dat de uit politiek oogpunt zeer bewogen periode Februari/Maart paralyseerend op het zakenleven in het algemeen heeft gewerkt, terwijl daarnaast twijfel wordt uitgesproken ten aanzien van de vraag of in de eerstkomende maanden het conjunctuurherstel, hetwelk blijkens de in-

dexcijfers der Federal Reserve Board in de periode Januari tot en met Maart tot stilstand is gekomen, zal worden hervat.

	10-3-39	22-3-39	31-3-39	3-4-39
Wallstreet index voor :				
Industrieelen.....	152,28	139,51	131,84	132,25
Spoorwegen.....	33,37	28,96	26,38	27,27
Public Utilities...	26,52	23,26	21,70	22,70
Amsterdam aandeelen-index...	170,02	154,18	155,69	159,24
Reuter goederen-index.....	137,5	135,9	135,8	135,2
Valutanoteeringen :				
Sterling te Amsterdam.....	8,83 $\frac{1}{4}$	8,82 $\frac{1}{4}$	8,81 $\frac{1}{4}$	8,81 $\frac{1}{2}$
Dollar te Amsterdam.....	1,88 $\frac{1}{4}$	1,88 $\frac{3}{8}$	1,88 $\frac{3}{8}$	1,88 $\frac{3}{16}$
Sterling te Londen	4,69 $\frac{1}{8}$	4,68 $\frac{1}{4}$	4,68 $\frac{1}{8}$	4,68 $\frac{15}{16}$
Goudprijs te Amsterdam.....	2104,—	2105,—	2104,—	2103,—
Goudprijs te Londen.....	148/3	148/5	148/6 $\frac{1}{2}$	148/5

Zoals wij in den aanvang van dit verslag reeds vermeldten, kon de Amsterdamsche Beurs zich na de scherpe daling op Vrijdag en Zaterdag j.l. krachtig herstellen, waardoor het in die periode geleden koersverlies grootendeels kon worden ingehaald. De Suikerrubriek toonde zelfs in het algemeen hogere koersen, waartoe de gunstige prijsontwikkeling van het product op de wereldmarkt en de gepubliceerde Nivasverkoopten uit den nieuwen oogst hebben bijgedragen. Van de 1939-oogst verkocht de Nivas tot nu toe reeds een zeer belangrijk gedeelte tegen bevredigende prijzen. De afzetmogelijkheden voor het restant liggen ook wat betreft de te verwachten opbrengsten gunstig, zoodat redelijkerwijze mag worden aangenomen, dat het jaar 1939 voor de Java-suikerindustrie wederom bevredigende uitkomsten zal opleveren. In de rubriek Mijnbouwaandeelen trekt de zwakke houding van aandeelen Billiton Maatschappij de aandacht. Deze aandeelen liepen binnen eenige weken een zestigtal procenten terug. Ongetwijfeld is hier de invloed merkbaar van de verlaging van het uitvoerquotum van tin met 5% tot 40% van de standaardproductie. De ontwikkeling der tinpositie is tot nu toe zeer onbevredigend geweest. Niettegenstaande het feit, dat de bekende „bufferstock” met 6.750 ton tot 13.500 ton is gestegen en de industrie slechts op een basis van 45% der standaardquota exporteerde, zijn de voorraden der open markt practisch niet vermindert. Het comité stond daarbij voor de noodzaak, om doortinaankopen op de open markt dan wel door het onthouden van tinaarvoeren door aankoop van nieuw geproduceerd tin, den marktprijs te steunen, waardoor de „bufferstock” tot bovengenoemd cijfer accumuleerde. Verdere stijging tot de destijds vastgestelde limite van 15.000 ton zal niet zijn te voorkomen. Zijn dus onder deze omstandigheden de directe vooruitzichten voor aandeelen Billiton Maatschappij weinig gunstig, zoo realiseert de beurs zich tevens, dat door de recente kapitaalsuitbreiding van f 10 $\frac{1}{2}$ miljoen tot f 14 miljoen de dividendvooruitzichten in de naaste toekomst zich minder gunstig laten aanzien. De kapitaalsuitgifte diende, zooals bekend, voor de financiering van een op te richten aluminiumindustrie, waarvan

de rentabiliteit nog moet worden bewezen, resp. welke de eerstvolgende jaren nog niet tot de winsten van het concern zal bijdragen.

De beleggingsmarkt toonde goeden weerstand. Slechts de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische Staatsleeningen gaven koersafbrokkeling van eenige beteekenis te zien, waarop intusschen een herstel gevolgd is. De 3½% obligaties waren bij een zeer beperkte markt prijshoudend. Wij vermelden voor de goede orde, dat de te Amsterdam genoteerde 8% Sterlingobligaties ten laste van Tsjecho-Slowakije, na een inzinking tot circa 20, zich tot circa 30 konden herstellen, zulks naar aanleiding van berichten uit Londen, dat het aldaar geblokkeerde Tsjechische goud als waarborg voor de Tsjechische verplichtingen aan het buitenland, meer in het bijzonder Engeland, zal worden bestemd.

De valutamarkt toonde wederom een groote stabiliteit, alhoewel er een vermeerderde druk op continentale valuta's en Sterling, als uitvloeisel van kapitaalsverplaatsing naar de V.S. van Amerika, merkbaar was. Deze druk werd door de verschillende egalisatiefondsen opgevangen, hetgeen uiteraard tot goudexporten aanleiding heeft gegeven. De onzekerheid, welke de Belgische valuta reeds geruimen tijd omgeeft, is door den uitslag der jongste verkiezingen, welke de coalitie Katholieken-Liberalen een absolute meerderheid in het parlement hebben gebracht, niet weggenomen. De moeilijkheid der Regeering is de aanpassing van het kostenpeil, waarbij de keuze gaat tusschen een aanpassingspolitiek met de daaraan verbonden sociale bezwaren of indirecte aanpassing langs den weg van valutadepreciatie.

Batavia, 4 April 1939.

H.

De Duitse tabakshandel, sigaren- en sigarettenindustrie in 1938.

De handel in ruwe tabak in Bremen stond ook in het afgelopen jaar in het teeken van sterke contingentering. Dit was in het bijzonder het geval met de voor de sigarenindustrie vereischte ruwe tabak (Ned.-Indische en exotische tabakken). De vraag naar exotische tabakken, zoowel Braziliaansche alsook Blumenau, Rio Grande, Havana, Columbiaansche, Domingo, etc. kon lang niet gedekt worden. Dit geldt vooral voor die tabaksoorten, die aangewend kunnen worden voor sigarenomblad als vervanging voor Java-omblad, constateert de „Industrie- und Handelskammer Bremen” in het jaarverslag over 1938.

De normale behoefte aan Ned.-Indische tabaksoorten vertegenwoordigt een waarde van circa Rm 42 miljoen, waarvan circa 63 % voor rekening van Sumatra-tabak voor dekdoeleinden en circa 37 % voor rekening van Java-omblad en binnengoed komen. In het afgelopen jaar zijn in totaal voor een waarde van circa Rm 23 miljoen Ned.-Indische tabakken ingevoerd. Het lag voor de hand, dat de industrie dit kleinere contingent hoofdzakelijk gebruikte voor Sumatra-dekbladtabak en dat zij er naar streefde, in exotische tabakken en Duitse tabakken „Ersatz” voor Java-tabak te vinden. *Invoer en groothandel hadden aan het einde van het jaar 1938 geen noemenswaardige voorraden, zoodat een uitbreiding van den invoer van alle soorten ruwe tabak zeer gewenscht is.* De laatste onderhandelingen, welke met Nederland gevoerd zijn, schijnen voor Ned.-Indische tabak een iets gunstigere voorziening in het vooruitzicht te stellen, zoodat het verwerkingswaardecontingent der industrie in het laatste kwartaal vergeleken met het laagste niveau van het voorjaar iets kon worden verhoogd.

Bijzonder goed opgenomen werd in April 1938 een grotere aanvoer van Kameroen-tabak, die een welkome aanvulling der voorraden van sigarendektabak bood. In tabaksvakkringen wordt het streven der Duitse planters in Kameroen met aandacht en met de beste wenschen gevolgd. Voor langen tijd valt echter slechts op betrekkelijk kleine oogsten te rekenen en in vergelijking met de behoefte aan Sumatra-tabak speelt Kameroen-tabak voorloopig nauwelijks een rol, vooral daar Duitschland ongeveer 80.000 balen dekblad noodig heeft.

De Duitse tabaksoogst leverde in 1938 een voor de sigarenfabricage goed bruikbaren oogst. De handel in Bremen nam in veel sterker mate dan in vroegere jaren deel aan de inschrijvingen in Zuid-Duitschland.

Wat de voorziening der Duitse pruimtabak- en rooktabaksindustrie met de vroeger verwerkte grondstoffen betreft, had de handel in ruwe tabak in Bremen dezelfde moeilijkheden als het vorige jaar. Als vervanging voor de ontbrekende kwantiteiten Noord-Amerikaansche Kentucky-tabak importeerde de handel Italiaansche Kentucky-tabak, die voor verreweg het grootste gedeelte door de fabrieken reeds is overgenomen. De geschiktheid van deze Italiaansche Kentucky-tabakken voor de productie van pruimtabak wordt nog verschillend beoordeeld. Voor de ontbrekende kwantiteiten Noord-Amerikaansche lichte Virginia-tabak werd in stijgenden omvang lichte uit Virginiazaad verkregen Japansche tabak ingevoerd en door de rooktabaksindustrie verwerkt. De behoefte der Duitse rooktabakfabrikanten aan lichtgekleurde buitenlandsche tabak, werd in de tweede helft van het jaar groter door het resultaat van den Duitschen oogst, die slechts onbeteekenende kwantiteiten lichtgekleurde tabak leverde. De pogingen van den handel om hierin te voorzien door groteren invoer van in Italië en Rhodesië uit Virginiazaad verkregen tabak, voorts van Chineesche tabak, etc. hadden weinig succes. De prijzen, die Engeland als gevolg van het preferentieele invoerrecht voor Rhodesië-tabak betaalde, waren zoo hoog, dat grotere aankopen van Duitschland niet mogelijk waren. Ook de ter beschikking staande slechts kleine kwantiteiten Italiaansche Virginia bedingen op het oogenblik prijzen, die een invoer in Duitschland zeer moeilijk maken. De import van lichtgekleurde Chineesche tabak werd in de tweede helft van het jaar door deviezenmoeilijkheden en den oorlog in het land van oorsprong sterk belemmerd. Door den iets groteren invoer van licht gekleurde Grieksche en andere Balkan-tabak kon in geen enkel opzicht een compensatie worden bereikt.

Van Ohio- en Maryland-tabak werden in Duitschland slechts onbeteekenende hoeveelheden aangevoerd; de behoefte aan Virginia-stengels werd ongeveer gedekt door enkele grotere partijen Noord-Amerikaansche stengels

en regelmatige leveranties van in Engeland verkregen Virginia-stengels.

Sigarenindustrie kon in de vraag niet voorzien.

In de sigarenindustrie waren bedrijvigheid en afzet ook in 1938 goed. De fabrikanten konden aan de vraag slechts gedeeltelijk voldoen. De oorzaak hiervan lag enerzijds in een belangrijke vermindering van het waardecontingent voor den invoer van Hollandsche koloniale tabak, anderzijds in het gebrek aan arbeidskrachten. De inlijving van Oostenrijk met zijn tabaksmonopolie heeft tot dusverre nog geen uitwerking gehad op de Duitse tabaksindustrie. Het regiebedrijf in Oostenrijk wordt voortlooppig voortgezet. Over de overdracht der tabaksregiebedrijven in het Sudetengebied in particuliere handen worden op het oogenblik onderhandelingen gevoerd.

De prijsontwikkeling voor de door de sigarenindustrie vereischte grondstoffen bleef ongunstig. Voor Sumatratabak liepen de prijzen in het voorjaar terug, doch in den zomer werden zij weer vaster. Vooral de prijzen van exotische tabak zijn echter verder aanmerkelijk gestegen, zoodat de prijscalculatie voor de sigarenindustrie nog steeds groote zorg met zich meebrengt.

De reeds het vorige jaar op de rooktabakmarkt te voorschijn getreden tegenstelling — omzetvermindering der krul snede enerzijds en omzetstijging der fijne snede anderzijds — deed zich ook bij de ontwikkeling van het jaar 1938 gelden. In vergelijking met het voorafgaande jaar liep de omzet van eerstgenoemde soort met 10,48 % terug, terwijl de omzet van de tweede soort met 8,73 % steeg. Uitgebreide onderzoekingen van het Reichskuratorium fuer Wirtschaftlichkeit toonden aan, dat voor beide bedrijfstakken de calculatiebasis niet voldoende is en met zich brengt, dat de rooktabaksindustrie niet rendabel is. Het rijksministerie voor financiën is den producenten van krul snede tegemoet gekomen en heeft door verordening van 22 Juli 1938 de zg. „steuerbegünstigte Pfeifentabak” gecreëerd. Voor de dringend vereischte verbetering van de kostprijscalculatie van producenten der andere soort heeft het rijksministerie voor economische zaken bepaald, dat de verkwistende kartonverpakkingen als overbodige luxe voor de laagste prijsklassen moet verdwijnen. Het rijksministerie voor financiën heeft deze afschaffing mogelijk gemaakt door instelling van een nieuwe prijsklasse van Rm 11 per kg. Eveneens is reeds van 1 Augustus 1938 af een contingentteering der rooktabakproductie in werking getreden, die een afzetverschuiving op grond van de bezuinigingsmaatregelen moet verhinderen. Deze vroegtijdige bij voorbaat reeds ingevoerde contingentteering is vanzelfsprekend vooral nadeelig voor de industrie van Bremen, die meer dan de helft van het stijgende verbruik van fijne snede produceert en die tot dusverre, niettegenstaande de contingentteering, nog niet in het genot van eenigerlei maatregel is gekomen, die de kostprijscalculatie verbetert.

Omzet van sigaretten gestegen.

De totale omzet van sigaretten is verder zoowel wat de waarde als wat de kwantiteit betreft gestegen en wel kwantitatief met 10,08 % in September jl. t.o.v. 1937. De 4 pfennig sigaret kon haar aandeel in den totalen omzet weer opvoeren en wel van 22,38 % in 1937 tot 25,23%

in 1938. Het aandeel der 2½ pfennig sigaret in den totalen omzet beliep in September 1938 nog slechts 10,8 % tegen 21 % in het budgetjaar 1934/35, 16,2 % in het budgetjaar 1936/37 en 13,1 % in het budgetjaar 1937/38. De omzet in de voornaamste prijsklasse, de 3½ pfennig sigaret, was in 1938 wel absoluut genomen hoger dan in 1937, doch procentueel loopt het aandeel van deze prijsklasse eveneens terug. In het budgetjaar 1933/34 bedroeg het aandeel der 3½ pfennig sigaret nog 64,5 % van den totalen omzet, doch daarna trad een constante daling in en wel tot 53,7 % in September 1938.

De aankopen van buitenlandsche grondstoffen voor de sigarettenindustrie konden ook in 1938 in den gewenschten omvang worden verricht, op grond van de ruiltransacties met de Balkanlanden.

Na de publicatie van het jaarverslag der „Industrie- und Handelskammer Bremen” is intusschen de Duitse December-statistiek van den in- en uitvoer verschenen. Aan de hand hiervan hebben wij onderstaand staate van den invoer van ruwe tabak met de voornaamste landen van herkomst samengesteld.

Invoer van ruwe tabak in Duitsland.

	1938		1937	
	100 kg	Rm 1000	100 kg	Rm 1000
Totaal	937.796	153.533	903.550	131.958
waarvan uit :				
Griekenland	230.074	50.650	209.900	40.161
Ned.-Indië	173.468	28.171	206.284	30.432
Bulgarije	148.667	28.010	118.101	21.866
Turkije	114.546	23.384	108.358	18.792
Brazilië	143.825	11.743	138.839	10.055
V. S. van Amerika	33.591	3.521	43.364	4.382
Columbia	22.365	1.573	13.446	876
Cuba	20.636	1.581	16.591	1.381
Italië	10.586	946	3.345	190
China	8.785	758	9.045	907
Japan	8.124	980	6.462	539
Dom. Republiek	7.625	480	12.784	581
Hongarije	5.292	208	1.849	63
Sovjet-Rusland	2.072	374	2.012	359
Paraguay	1.681	113	1.242	295
Joegoslavië	1.586	146	4.451	441
Mexico	1.430	312	872	142
Hatti	702	80	847	63
Duitsch Kameroen	597	122	551	127

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat de import uit Ned.-Indië kwantitatief niet onaanzienlijk terugliep t.o.v. het voorafgaande jaar, doch voor de waarde was de vermindering minder groot. Vergelijken wij den invoer uit Ned.-Indië met die van enkele jaren geleden, dan springt de achteruitgang nog duidelijker in het oog. In 1935 importeerde Duitsland uit Ned.-Indië 25.054.800 kg, in 1936 22.566.900 kg, in 1937 20.628.400 kg en in 1938 17.346.800 kg. De groote leveranciers leverden meerendeels in 1938 meer dan in 1937. Relatief nam de invoer uit Italië in het afgelopen jaar bijzonder sterk toe. Van de groote leveranciers konden naast Ned.-Indië ook de V.S. van Amerika minder plaatsnemen. De import uit Duitsch Kameroen blijkt niet veel te beteekenen.

A. C. WINNINGHOFF.

De handel tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië in 1938 in het licht van de Nederlandsche handelsstatistiek.

De samenstelling van den handel tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië, zooals die kenmerkend is voor de laatste jaren, wijkt wel zeer sterk af van die van tien of vijftien jaren geleden.

In 1924 bv. was van alle uit Indië uitgevoerde suiker, nl. ter waarde van *f* 491.063.000 slechts voor *f* 4.508.000 bestemd voor Nederland, hetgeen op een totalen uitvoer naar Nederland van *f* 291.886.000 slechts onbeduidend mocht heeten. In 1926 was het suikerkwantum, dat naar Nederland ging, tot vrijwel nihil teruggelopen, in 1927 beliep het *f* 6.271.000 op een totaal-uitvoer van *f* 283.525.000. Uit deze willekeurig gekozen cijfers blijkt wel hoe, ondanks zelts vrij aanzienlijke schommelingen van jaar tot jaar, de hoofdtrek dezelfde bleef; voor suiker immers kwam in de eerste plaats de Oost-Aziatische markt in aanmerking en slechts betrekkelijk weinig suiker vond zijn weg rechtstreeks naar Nederland. Men beschouwde dit ook als vanzelfsprekend; immers de vrije ontwikkeling, zoowel van de biet- als van de rietsuiker had er toe geleid, dat de Nederlandsche behoefte aan suiker ruimschoots gedekt kon worden op het eigen continent, zelfs binnen de eigen landsgrenzen, en men aanvaardde dat de Indische suiker — overigens met wisselend succes — een débouché zocht in de naastbij gelegen afzetgebieden, hoofdzakelijk in het Verre Oosten.

Even vanzelfsprekend was het, dat daarentegen een artikel als copra in groote hoeveelheden naar Nederland ging. Immers Nederland had een belangrijke vettenverwerkende industrie (margarine, zeep) en kocht dus uiteraard ook op de Indische markt hiervoor zijn grondstoffen. Ook op de Indische markt, want waar tengevolge van de steeds toegenomen technische vaardigheid in het harden en ontkleuren van vetten de keuze aan te bezigen grondstoffen steeds ruimer werd, hing het nog slechts af van de marktpositie, of dierlijk vet dan wel plantaardig vet, het eene plantaardige vet dan wel het andere voor verwerking in aanmerking kwam. De cijfers van den handel tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië weerspiegelden deze wisselende voorkeur, zooals ook blijkt uit de volgende opgaven over de drie reeds genoemde jaren. In 1924 ging van de in totaal uit Indië geëxporteerde *f* 97.411.000 aan copra niet minder dan voor *f* 37.430.000 naar Nederland. Na de uiteraard veel meer hoogwaardige tabak, die voor een bedrag van *f* 121.561.000 in de waarde van alle naar Nederland uitgevoerde goederen deelnam, was copra dan ook verreweg de belangrijkste der tallooze naar het Moederland geëxporteerde grondstoffen. In 1926 was de copra gestegen tot *f* 39.615.000 op een totalen copra-export van *f* 96.982.000 en was dan ook de positie van de copra ten opzichte van die van onbewerkte tabak aanzienlijk versterkt, doordat de uitvoer hiervan naar Nederland in dat jaar slechts *f* 71.869.000 beliep. Copra eischte toen een zesde deel van de waarde van alle uit Indië naar Nederland afgezonden goederen voor zich op. In 1927 echter waren de rollen omgekeerd en steeg tabak tot *f* 113.157.000, terwijl copra terugliep tot *f* 26.324.000 en daardoor zijn aan-

deel in de totale handelsbeweging zag slinken tot minder dan 10%. Toch bleef desondanks de copra nog steeds een der belangrijkste exportgoederen van Indië naar Nederland.

Plantaardige oliën en veekoecken — om een ander uiterste te noemen — waren in die jaren in het handelsverkeer tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië uiterst onbelangrijke goederensoorten, terwijl maïs ook toen reeds een factor was, waarvan de beteekenis van jaar tot jaar aan sterke schommelingen onderhevig pleegde te zijn.

Voorts waren in het beeld van den uitvoer van Indië naar Nederland de typisch koloniale producten, zooals koffie, thee, kina en kinine, van niet te onderschatten beteekenis. De waarde van den thee-uitvoer naar Nederland bedroeg in 1924 *f* 26.818.000, in 1926 *f* 24.354.000 en in 1927 *f* 33.853.000. Die van koffie bedroeg in dezelfde jaren resp. *f* 19.222.000, *f* 19.619.000 en *f* 15.789.000, en die van kina en kinine resp. *f* 10.215.000, *f* 6.641.000 en *f* 5.616.000.

Deze overigens vrij willekeurige cijfers, ontleend aan de Indische statistiek hebben wij aan onze beschouwingen over het jaar 1938 laten voorafgaan, om daaraan reliëf te geven en te doen zien, welke principieele veranderingen in het totaalbeeld als zoodanig zijn opgetreden. Hieronder zullen wij daarop dan ook nog terugkomen.

Over het geheel is het jaar 1938 voor den buitenland-schen handel van Nederland niet fortuinlijk geweest. Nadat van het intreden van de crisis af de waarde van den totalen invoer in Nederland steeds was teruggelopen (van *f* 2.418 mill. in 1930 tot *f* 936 mill. in 1935), was er eenige opgang gekomen; eerst aarzeland, steeg de invoer tot *f* 1.550 mill. in 1937, doch daarna volgde in 1938 weer een terugslag tot *f* 1.415 mill. De uitvoer gaf grosso modo hetzelfde te zien, zij het ook, zooals gebruikelijk, op een lager niveau, zoodat 1938 sloot met een totaal van *f* 1.039 mill.

Dit weinig opbeurende resultaat was zeer zeker ten deele een gevolg van het feit, dat ondanks den onmiskenbaren invloed, die het aantrekken van de industriële bedrijvigheid op het volume van den wereldhandel teweegbracht, de wereldmarktprijzen in den loop van 1938 opnieuw een daling vertoonden. Uiteraard doet een zoodanige daling zich het eerst en het sterkst gevoelen bij de grondstoffen en zoo behoeft het niet te verwonderen, dat primo de Nederlandsche invoer een sterkeren terugslag ondervond dan de uitvoer en secundo meer nog de waarde dan het gewicht van den invoer uit Indië — typisch grondstofleverancier voor Nederland — neiging tot contractie zou gaan vertoonen.

Inderdaad ziet men dan ook, dat volgens de Nederlandsche handelsstatistiek het gewicht van den invoer uit Nederlandsch-Indië steeg van 402 tot 424 mill. kg, terwijl de waarde daalde van 126 tot 102 mill. gld.

Alvorens op nadere details met betrekking tot deze ontwikkeling van den invoer in Nederland uit Indië in te gaan, dient nog te worden vermeld, dat de Nederlandsche uit-

voer naar Indië zich op geheel tegengestelde wijze gedroeg. Daar ziet men nl. een afnemen van het uitgevoerde gewicht van 220 tot 209 mill. kg, terwijl de uitvoerwaarde steeg van 94 tot 100 mill. gld. Het eigenaardige gevolg daarvan was, dat het saldo van de invoerwaarde der in Nederland uit het voornaamste overzeesche gewest geïmporteerde producten boven de waarde van de in omgekeerde richting verhandelde goederen terugliep van 32 tot 2 mill. gld., waardoor het dekkingspercentage van den invoer door uitvoer in 1938 het in de laatste jaren voor Nederland ongekend hooge bedrag van f 98,1 bereikte.

Zoo onbelangrijk vroeger de Indische suiker was voor de Nederlandsche suikervoorziening en zoo secundair dit product dan ook was in het algemeene kader der voor Nederland bestemde Indische exportproducten, zoo belangrijk is dit artikel thans geworden. Men kan zelfs zeggen, dat het kwantitatief het beeld is gaan overheerschen en dit op te meer opvallende wijze, daar het verschijnsel op zichzelf niet logisch genoemd kan worden en dan ook onmiddellijk samenhangt met min of meer kunstmatige beïnvloeding en „indamming” van den suikerstroom. In 1937 werd niet minder dan 59,6 mill. kg. Indische ruwe rietsuiker in Nederland ingevoerd, welk kwantum in 1938 zelfs nog steeg tot 85,1 mill. kg. Daarbij kwam dan nog in 1937 een hoeveelheid van 24,5 mill. kg andere dan ruwe suiker, welk kwantum in 1938 eveneens toenam en wel tot 39,8 mill. kg. Door een en ander nam in 1938 de „suiker”-groep bijna $\frac{1}{3}$ van het gewicht van den invoer in Nederland uit Indië in beslag. Volgens de waarde liggen de verhoudingen overigens geheel anders. Suiker, zoowel ruw als geraffineerd, is een soortelijk niet zeer hoogwaardig product, zoodat ondanks het groote kwantum, hetwelk werd ingevoerd, de invloed op de totale waarde van den invoer uit Indië gering is.

De waarde namelijk van den invoer in Nederland uit Indië wordt — en dat is ook een groot verschil met vroeger — sterk gedomineerd door het tinerts. Reeds bij vroegere gelegenheden is door ons met nadruk gewezen op het groote belang, dat de vestiging eener tinerts-verwerkende industrie in Nederland heeft gehad voor het handelsverkeer tusschen Nederland en Indië. Zeer sterk treedt dit wel op den voorgrond, wanneer men zich realiseert, dat in 1937 het tinerts bijna 40% van de totale invoerwaarde voor zich opeischte. Des te meer is te betreuren, dat van 1937 op 1938 de waarde van den invoer van Indisch tinerts terugliep van 48,7 tot 32,5 mill. gld. (kwantitatief was er een teruggang van 32,1 tot 26,9 mill. kg), een vermindering van waarde, welke vrijwel uitsluitend verantwoordelijk is voor de inkrimping van den totalen invoer in Nederland uit Nederlandsch-Indië in 1938.

Richt men den blik op de typisch koloniale producten, dan blijkt over het geheel het jaar 1938 niet zeer bevredigend te zijn geweest.

De invoer van koffie liep terug van 16,6 tot 15,6 mill. kg. Met name de scherpe invoertop voor de maand November, die het jaar 1937 kenmerkte, bleef in 1938 achterwege. Wel waren de invoeren in October en December grooter dan het jaar tevoren, doch zij konden niet het beeld voor het geheele jaar goedmaken.

Onbewerkte tabak liep terug van 11,7 tot 11,1 mill. kg. De stijging in de aanvoeren in de laatste maanden van het jaar konden het achterblijven van de maanden Juni en Juli, vergeleken bij de overeenkomstige periode van 1937, niet compenseren.

Thee daarentegen nam toe van 10,0 tot 11,3 mill. kg ;

vooral in de maanden September en October waren de invoeren belangrijker dan in 1937.

Gewezen werd reeds op de usantieele schommelingen in den invoer in Nederland van Indische djagoeng. In 1938 beliep deze slechts 9,9 mill. kg tegen 37,8 mill. kg in 1937. In laatstgenoemd jaar liepen deze importen namelijk in Mei, Juni en Juli scherp op, waarop, na een daling in Augustus, nog een secundaire top volgde in September. In 1938 daarentegen was er slechts in Mei een top, die nog niet het niveau van den secondairen top van 1937 bereikte.

Ook ongepelde rijst vertoonde een ongunstig beeld: de ingevoerde hoeveelheid daalde van 19,9 op 10,3 mill. kg, terwijl de prijzen bovendien in 1938 slecht te noemen waren.

Van de grondstoffen voor vetten vraagt in de eerste plaats copra de aandacht, waarvan de invoer uit Indië van 1937 op 1938 daalde van 39,9 tot 36,5 mill. kg. Ook voor dit product golden overwegend slechte prijzen. De copra-invoeren plegen van maand tot maand sterk te variëren en 1938 maakte hierop geenszins een uitzondering. Met name het feit, dat de hoeveelheden, ingevoerd in de maanden Mei t/m Juli, aanmerkelijk geringer waren dan in 1937, zal tot het gesignaleerde eindresultaat hebben bijgedragen.

De invoer van palmpitten — in den huidige omvang eveneens een verschijnsel van den jongeren tijd — steeg van 8,3 tot 19,2 mill. kg, waaraan vooral medewerkte het oploopen van den import in de maand November.

Functioneel samenhangend met de voorgaande zijn de invoeren van plantaardige oliën en van boengkil. De eerstgenoemde stegen van 41,4 tot 46,6 mill. kg (overwegend palmolie: vroeger cocosolie!), terwijl de veekoeken toenamen van 29,8 tot 42,8 mill. kg. Vooral de eerste helft van het jaar werkte mede tot het verkrijgen van een hoog jaarkwantum.

Juist met deze invoervermeerderingen voor oogen dient men, om een goed inzicht te verwerven, wel in het oog te houden, dat al de hier genoemde goederensoorten betrekkelijk laagwaardig zijn; zoowel van copra en palmpitten als van plantaardige oliën en veekoeken, is het aandeel, dat deze hebben in de waarde van alle uit Indië in Nederland ingevoerde goederen procentsgewijze lager dan hun aandeel in het gewicht. M.a.w.: een kwantitatieve vermeerdering van deze invoeren is niet zoo belangrijk als op het eerste gezicht wel zou kunnen lijken. Het gevolg hiervan is, dat het op peil houden van de totale invoerwaarde practisch gesproken de taak is van een betrekkelijk klein aantal kwantitatief minder belangrijke goederensoorten, waaronder — gelijk hiervoor reeds opgemerkt — het tinerts een belangrijke rol speelt.

Een andere omstandigheid, welke de aandacht verdient, is deze, dat de natuurlijke grens, tot welke uitbreiding van den uitvoer van Indië naar Nederland nog mogelijk is, voor vele goederensoorten dichterbij gelegen is, dan men algemeen wel aanneemt. Zoo wordt reeds thans meer dan 85% van alle in Nederland ingevoerde copra door Nederlandsch-Indië geleverd, van de palmolie bijna 90% en van de cocosolie zelfs bijna 100%. Voor cocoskoeken bedraagt dit percentage ruim 90, voor kina 90 (dit is trouwens de geheele Indische oogst), voor thee bijna 85 en voor rubber, ondanks het geringe absolute kwantum, ruim 75.

Tenslotte is nog op te merken, dat de invoer in Nederland uit Indië van spinbare plantenvezels (sisal) steeg van

4,8 tot 10,3 mill. kg, die van ruwe aardoliën van 0,3 tot 1,6 mill. kg, die van benzine van 8,2 tot 9,0 mill. kg en die van rubber van 3,7 tot 4,4 mill. kg.

Hiervoor bleek reeds, dat de totale uitvoer uit Nederland naar Indië afnam volgens het gewicht (nl. van 220 tot 209 mill. kg), doch toenam volgens de waarde (van 94 tot 100 mill. gld.). Ook de cijfers van den uitvoer van een aantal afzonderlijke goederensoorten vertoonen verschillende incongruenties. Zoo nam de uitvoer van manufacturen, kwantitatief op één na de belangrijkste en volgens de waarde onbetwist de belangrijkste goederengroep, af van 21,5 tot 20,1 mill. kg, terwijl de waarde terugliep van 36,1 tot 32,8 mill. gld.

Daarentegen steeg de uitvoer van werktuigen, machinerieën e.d. van 8,4 tot 9,5 mill. gld. (het gewicht handhaafde zich op 13,1 mill. kg), terwijl vaartuigen, enz. toenamen van 8,8 tot 14,8 mill. gld. Ten deele is hierin een nawerking te zien van het goede jaar 1937, waarin plannen tot nieuwe investeringen werden opgesteld, welke eerst in 1938 tot uitvoering kwamen.

Als tegengestelde tendenz — en van meer duurzaam karakter — is evenwel aan te wijzen de toenemende industrialisatie van Java, die ongetwijfeld remmend zal werken op den invoer van bepaalde goederensoorten, al kan niet ontkend worden, dat deze industrialisatie ongetwijfeld nog langen tijd den invoer van kapitaalgoederen in den vorm van productiemiddelen kan vereischen. Ook al zullen bij een vergeelijking van de invoeren in Indië in een bepaald jaar met die gedurende een onmiddellijk daaraan voorafgaand jaar (i.c. dus van die in 1938 met die in 1937) ook tal van andere factoren kunnen medewerken tot verschuivingen in ongunstigen zin, zoo zal men er toch mede moeten rekenen, dat invloed der industrialisatie aanwezig kan zijn. In verband hiermede zal dan ook met zorg de tariefpolitiek van Indië door de Nederlandsche exporteurs worden gevolgd: met name zal men zich afvragen, welke de gevolgen zullen zijn van de in den aanvang van 1939 doorgevoerde verhooging van de opercenten op de Indische invoerrechten van 25 tot 50.

Tenslotte wordt er een aantal producten naar Indië uitgevoerd, waarvan de kwanti zich in tegengestelde richting ontwikkelden. De uitvoer van baksteen steeg van 2,1 tot 6,2 mill. kg, die van koolteerpek en houtteerpek van 3,2 tot

5,3 mill. kg, en die van chemicaliën van 4,5 tot 5,1 mill. kg. Daarentegen nam de uitvoer af van melkproducten (resp. 14,7 en 14,1 mill. kg), van verfwaren (resp. 2,4 en 2,0 mill. kg), papier en papierwaren (resp. 11,7 en 10,2 mill. kg), sigaren e.d. (resp. 2,5 en 1,8 mill. kg), gedistilleerd (resp. 2,0 en 1,4 mill. kg) en bier (resp. 3,0 en 2,3 mill. kg).

Afzonderlijke vermelding verdient nog, dat de uitvoer naar Indië van ijzer, staal en werken daarvan afnam van 25,0 tot 19,9 mill. kg. Van laatstgenoemde hoeveelheid bestond 5,6 mill. kg uit constructie-ijzer, 2,7 mill. kg uit buizen, 2,5 mill. kg uit draadnagels, schroeven e.d., 1,8 mill. kg uit plaatijzer en 1,7 mill. kg uit staaf- en profielijzer.

Tenslotte is bij een beschouwing van het handelsverkeer tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië noodig, een enkelen blik te werpen op het entrepotverkeer, met name op den entrepotopslag uit Nederland hier te lande. Hierin immers weerspiegelt zich voor een deel de levendigheid in den handel in koloniale producten, waarvan Nederland het intermediair vormt.

De bedoelde entrepotopslag was in 1938 vrij aanzienlijk geringer dan in 1937, nl. slechts 258 mill. kg tegen 283 mill. kg het jaar tevoren. Toch mag aan een dergelijken achteruitgang niet al te groote beteekenis worden gehecht, daar immers van jaar tot jaar zeer groote schommelingen in dit entrepotverkeer plegen op te treden. (Zoo bedroeg het in 1936 slechts 182 mill. kg).

In 1937 betrof niet minder dan 119 van de 283 mill. kg van den entrepotopslag benzine, waarbij dan nog kwam 35 mill. kg petroleum. In 1938 blijkt de benzine te zijn opgelopen tot 133 mill. kg, doch petroleum werd ditmaal niet opgeslagen.

De tabak geeft van het eene jaar op het andere niet zulke groote verschillen te zien. De Sumatra-tabak steeg van 1937 op 1938 van 11 op 12 mill. kg, de Java-tabak van ruim 34 tot ruim 35 mill. kg. De witsuiker daarentegen verminderde iets en wel van 25 tot 24 mill. kg. Terwijl de thee toenam van 13 tot 15 mill. kg, liep de koffie terug van 6 tot 1 mill. kg. Vermelden we tenslotte nog, dat de opslag van palmolie vermeerde van 12 tot 38 mill. kg en dat die van cocosolie afnam van 18 tot 9 mill. kg.

JOH. J. HANRATH.

De nieuwe Siameesche tariefwet.

Met de invoering van het nieuwe Tarief van Invoerrechten van 19 Februari 1939 heeft de Siameesche Regeering voortgang gemaakt met het reeds in de vorige Tariefwet dd. 22 Maart 1936 tot uiting gekomen streven, om zooveel doenlijk waarderechten te vervangen door specifieke rechten. De voornaamste kenmerken der nieuwe Tariefwet zijn:

- De vervanging van ad valorem-rechten door specifieke rechten, met gelijktijdige verhooging der rechten voor een groot aantal artikelen.
- De uitbreiding van de vrije lijst, kennelijk met het doel den Siameeschen landbouw en de ontwikkeling der nijverheid te bevorderen.
- Een verhooging der rechten op ingevoerde voedingsmiddelen, luxe-artikelen, genotmiddelen en op petro-

leumproducten, zulks deels uit fiscale overwegingen, deels ter bevordering van de vervaardiging of de eindbewerking dezer producten in eigen land.

- Verlaging tot 15% van het waarderecht voor alle artikelen, niet begrepen onder specifieke aanslag.

Nederlandsch-Indische producten.

Het invoerrecht op suiker is verhoogd van Tc. 0,08 op Tc. 0,10 per kg, hetgeen voor een zak Java-suiker van 101 kg een verhooging beteekent van Tc. 2,02. De prijs te Bangkok wordt genoteerd per picol van 133,5 Engelsche ponden en bedraagt thans, na de verhooging, Tc. 12,40. Importeurs verwachten niet, dat de vraag naar Java-suiker door deze prijsverhoging aanmerkelijk zal verminderen. De eenige Siameesche suikerfabriek (te Lampang),

die een eenigszins met superieure hoofdsuiker vergelijkbaar product levert, noteert thans slechts Tc. 0,30 minder voor een picol suiker dan de importeurs uit Java. De productie van deze modern geoutilleerde fabriek is voor dit jaar begroot op 6.000 ton (maaltijd van ongeveer December tot Mei), doch het mag worden betwijfeld of voldoende riet opgekocht kan worden om dit jaar genoemd productiecijfer te bereiken.

De invoer van melasse is ook onder de nieuwe Tariefwet onbelast gebleven.

De Siameesche invoerrechten op aardolieproducten zijn op de volgende wijze veranderd:

Lichtolie (kerosine)

vroeger Tc. 3,31 per 100 l, thans Tc. 4,31

Benzine

vroeger „ 8,00 „ „ „ „ „ 9,00

Stookolie

vroeger „ 1,00 „ „ „ „ „ verlaagd tot
Tc. 0,70

Smeerolie

vroeger „ 0,02 „ „ „ „ „ 0,03

Belanghebbende importeurs verwachten niet, dat de verhooging van het invoerrecht op benzine en diens gevolg van den verkoopprijs met 1 Satang per liter in-

vloed zal hebben op den afzet. Van meer belang is, dat door de instelling van een nieuwen tariefpost (66. „Raw Petroleum, imported by Government“) met een heffing van Tc. 0,01 per 100 liter, de Siameesche Regeering een stap nader komt tot de uitvoering van haar voornemen, ruwe olie voor eigen rekening te importeerden en zelve de distillatie van benzine en lichtolie ter hand te nemen.

Overige voor Ned.-Indië belangrijke veranderingen zijn:

	Oud recht	Nieuw recht
Thee (ook „teadust“)	Tc. 0,32 per kg	Tc. 0,50 per kg
Koffie	„ 0,20 „ „	„ 0,30 „ „
Tapiocameel	„ 0,03 „ „	„ 0,08 „ „
Bladtabak	„ 1,90 „ „	„ 2,20 „ „
Katjangolie	„ 0,06 „ l	„ 0,08 „ l
Specerijen (onbewerkt)	„ 0,14 „ kg	„ 0,25 „ kg

Kinine is gehandhaafd op de vrije lijst.

(13038/39). (Mededeeling van het Gezantschap der Nederlanden te Bangkok).

De economische toestand van Australië gedurende het 3e kwartaal 1938¹⁾.

Inleiding.

Het 3e kwartaal van 1938 was voor Australië als geheel gunstig. Wel had de wolhandel reeds te lijden onder de sterk gedaalde prijzen en ging de tarwebouw zware tijden tegemoet door een samenloop van lage prijzen en een gedeeltelijk mislukten oogst, doch de indexcijfers voor bedrijvigheid, tewerkstelling en winsten vertoonden nieuwe hoogtepunten. Een terugslag van de conjunctuur was echter te verwachten wegens de slechte vooruitzichten van wol- en tarweproductie, welke grooten invloed hebben op de welvaart van het land. Ook de cijfers gaven reden, een terugslag te verwachten, omdat de stijging van de meeste indices veel zwakker was dan in de voorafgaande jaren.

Inderdaad is de verwachte omslag in het 4e kwartaal gekomen, zooals blijkt uit eenige cijfers, die over dat kwartaal reeds beschikbaar zijn. Het zal nu moeten blijken, in hoeverre het sterk gewijzigde en zich nog van zuiver agrarisch naar gemengd agrarisch industrieland wijzigende karakter van Australië, den weerstand van het land heeft versterkt en oorzaak zal zijn dat de ingetreden inzinking geringer zal worden dan die van 1929—1933. Een hoopvol verschijnsel in dit opzicht is reeds, dat in 1929 de crisis in Australië reeds was ingetreden, vóór van een ernstige wereldconjunctuur-inzinking sprake was, terwijl men thans het omgekeerde waarneemt: een conjunc-

tuur-omslag in den wereldhandel, die pas na een jaar door een omslag in Australië wordt gevolgd.

Veeteelt

De vooruitzichten voor de wol zijn sedert het einde van de vorige verslagperiode iets verbeterd. Ofschoon men had gevreesd, dat Duitschland en Japan hun aankopen aanzienlijk zouden beperken, zijn deze beide landen op de eerste veilingen van het seizoen actieve koopers geweest, zoodat de prijzen meevielen en in den loop van het 4e kwartaal nog opliepen.

De uitvoer, verdeeld naar landen van bestemming, bedroeg (in centalen) in het 3e kwartaal:

	1936	1937	1938
Groot-Britannië	558.558	517.135	460.585
België	139.083	173.038	165.150
Frankrijk	68.707	155.162	261.620
Duitschland	87.838	122.961	77.466
Italië	23.209	55.816	16.830
Japan	3.191	43.847	149.585
Nederland	34.719	12.011	37.305
V. S. van Amerika	11.745	26.308	6.948
Andere landen	58.354	65.680	69.871
Totaal	985.404	1.171.958	1.245.360

De boterproductie is zeer bevredigend, wat de hoeveelheid betreft:

1) De in dit verslag genoemde bedragen luiden in £ Australisch courant, tenzij uitdrukkelijk is vermeld, dat Engelsch sterling is bedoeld.

„Factory production”, in 1000 lb.

	1936-'37	1937-'38	1938-'39
Juli.....	17.353	17.579	21.933
Augustus.....	22.540	21.365	26.034
September.....	30.410	30.492	34.709
October.....	39.116	40.426	45.731

De verminderde aanvoeren uit Victoria, tengevolge van de droogte, worden ruimschoots gecompenseerd door grotere aanvoeren uit Queensland en Nieuw-Zuid-Wales. De uitvoer (in centalen), verdeeld naar landen van bestemming, bedroeg in het 3e kwartaal:

	1936	1937	1938
Groot-Britannië.....	205.031	155.324	346.225
Ned.-Indië.....	11.172	9.384	9.714
Andere landen.....	12.870	11.934	13.537
Totaal.....	229.073	176.652	369.476

De groote aanvoeren in Groot-Britannië hebben daar grotere voorraden doen ontstaan, die den prijs niet onbeïnvloed hebben gelaten:

Exportprijs van boter, per lb.

	1936-'37	1937-'38	1938-'39
Juli.....	sh. 1/1,3	sh. 1/2,0	sh. 1/2,3
Augustus.....	„ 1/0,3	„ 1/2,4	„ 1/1,8
September.....	„ 0/11,1	„ 1/0,7	„ 1/0,9

Sedertdien is de „London Top price of Australian choicest salted butter” verder gedaald van sh. 116/- (sterling) per cwt. in September tot sh. 111/- in October, sh. 104/- in November en sh. 102/- in December.

Landbouw.

Voor de tarweboeren is het samenvallen van een slechten oogst tengevolge van droogte in verschillende streken met zeer groote exportoverschotten elders en dientengevolge lage prijzen op de wereldmarkt wel buitengewoon ongelukkig. De loopende oogst in Australië wordt thans geschat op 140 mill. bushel, tegen 188 mill. bushel in 1937—1938. Het exportoverschot stelt zich daarmee op 66 tot 70 mill. bushel, tegen een gemiddelde van 114 mill. bushel over de laatste negen jaar.

De bepaling in het handelsverdrag van Groot-Britannië met de V.S. van Amerika, waarbij tarwe uit laatstgenoemd land wordt ontheven van het tot nu toe bestaande invoerrecht van sh. 2/- per quarter, beteekent voor den Australischen producent, die dit invoerrecht niet behoefde te betalen, practisch een verlaging van zijn exportprijs met dit bedrag, hetgeen een nieuw nadeel is in een voor den Australischen tarwebouw moeilijken tijd.

De uitvoer van meel bleef bevredigend, daar de prijsval voor een groot deel werd gecompenseerd door grotere uitvoeren naar China, verschillende Britsche gebieden en Ned.-Indië.

In Queensland bestaat de verplichting, benzine te vermengen met „power alcohol”; dit wordt geleverd door de suikerindustrie. Voor deze bijmenging, die wettelijk is vastgesteld op 1½%, was gedurende het 1e halfjaar van 1938 316.200 gallons alcohol noodig.

Buitenlandsche handel.

Het meest markante feit in de ontwikkeling van den buitenlandschen handel is, dat sedert kort de invoer, althans naar de waarde, begint te dalen; en dat bij ontleding der cijfers blijkt, dat dit zoowel geldt voor bewerkte goederen, als voor grondstoffen. Rekening houdend met de prijsontwikkeling kan dus veilig worden aangenomen, dat ook naar de hoeveelheid gerekend de invoer van bewerkte artikelen is verminderd, terwijl die van grondstoffen in verband met de prijsdaling moeilijk is na te gaan.

De hier volgende cijfers geven de waarde van den invoer in £ 1.000 aan per maand en wel verdeeld in A. onbewerkte goederen (voor het overgrootste deel, meer dan 95%, grondstoffen voor de industrie); B. eenvoudig bewerkte goederen; C. uitgebreid bewerkte goederen.

	A	B	C
1937			
September.....	1.291	1.513	6.672
October.....	1.310	1.588	6.385
1938			
Juli.....	993	1.370	6.242
Augustus.....	1.068	1.535	7.026
September.....	918	1.347	5.603
October.....	946	1.386	5.870

Hieruit blijkt dus, dat de industrialisatie van Australië zich steeds verder ontwikkelt, terwijl tevens blijkt, dat de Australische industrie in de eerste plaats voorziet in de behoefte aan weinig bewerkte goederen, terwijl de hoogwaardige industrieproducten in naar verhouding grotere hoeveelheden worden ingevoerd.

Overigens houdt de afneming van den import nog lang geen tred met de nog steeds dalende waarde van den uitvoer, welke in de eerste plaats het gevolg is van den scherp prijsval van wol en tarwe.

De totale uitvoer van goederen, exclusief goud, bedroeg in £ 1.000:

	1936	1937	1938
Juli.....	6.735	10.739	8.577
Augustus.....	5.919	8.166	7.883
September.....	9.544	10.605	9.159
October.....	12.567	12.433	11.492
November.....	15.770	15.439	14.071

De sterkste teruggang toont het artikel wol, terwijl boter en gedroogde vruchten zelfs een vooruitgang aantoonen.

Overzichten van de voornaamste import- en exportartikelen, alsmede van de landen van herkomst en bestemming, waarbij een afzonderlijken staat is toegevoegd van de waarde van den invoer uit en den uitvoer naar Ned.-Indië, volgen hieronder.

TABEL I. Uitvoer uit Australië.

	Juli t/m September	
	1937	1938
	£A	£A
Kaas	77.208	175.793
Boter	1.013.606	2.088.440
Rundvleesch	1.315.030	1.363.905
Lamsvleesch	270.174	430.959
Rozijnen	392.049	597.361
Appelen	27.799	22.191
Tarwe	2.802.751	2.596.551
Meel	1.405.450	1.355.019
Suiker	1.862.613	1.586.553
Huiden	517.471	265.060
Konijnenvellen	806.239	265.852
Schapenvellen	1.276.117	627.905
Wol, vette	6.617.267	5.117.337
Wol, gewasschen	1.808.557	1.115.394
Wol, „tops“	153.196	107.801
Talk	229.031	99.543
Koper	465	6.732
Lood	1.296.080	1.038.782
Tin	68.534	91.717
Zink	308.009	221.748
Goud	4.106.807	4.887.866
Zilver	235.747	277.955
Overige artikelen	6.965.686	6.170.358
Totaal	33.555.836	30.510.822

TABEL II. Invoer in Australië.

	Juli t/m September	
	1937	1938
	£stg.	£stg.
Visch	177.814	236.575
Thee	593.659	693.972
Whisky	132.037	134.352
Tabak, enz.	432.620	445.769
Textielwaren en vezels	5.662.271	5.046.052
Kerosine	223.133	158.301
Smeerolie	239.049	201.119
Benzine	1.438.072	1.368.035
Machines, machinerieën en metaalwaren	6.522.619	6.560.399
Automobielen (carrosserieën)	21.982	27.517
Idem (chassis en onderdelen)	2.120.148	1.987.036
Rubber en rubberfabrikaten	777.169	399.212
Hout	670.383	511.135
Drukpapier	537.402	704.927
Pakpapier	72.530	63.129
Schrijfpapier	184.736	108.103
Juweelen, enz.	417.477	512.859
Goud	508.715	745.957
Overige artikelen	7.050.532	6.956.757
Totaal	27.782.348	26.861.206

Handelspolitiek en economische wetgeving.

Zoowel naar binnen als naar buiten is het centrale thema der economische politiek, waarop autoriteiten en publiek, regeering en oppositie op verschillende wijze doorborden: De ontwikkeling der „Secondary industries“ (verwerkende industrie). Men hoopt hierdoor minder afhankelijk te worden van de conjunctuur in het buitenland, de werkgelegenheid voor den Australischen arbeider te vergrooten en tevens werkgelegenheid te scheppen

voor een toeneming der bevolking door immigratie, waarvan men de noodzakelijkheid in steeds breder kringen gaat inzien.

TABEL III. Import in Australië volgens landen van herkomst.

	Juli t/m Juni	
	1936-37	1937-38
	£stg.	£stg.
Groot-Britannië	38.560.402	46.228.579
Canada	6.071.813	8.045.381
Ceylon	1.010.374	890.035
Hongkong	40.143	37.022
Britsch-Indië	2.975.892	3.077.616
Britsch Malakka	853.991	1.023.602
Nieuw-Zeeland	1.542.831	1.990.185
België	783.393	1.140.974
China	683.742	601.870
Mandsjoerije	20.348	15.708
Kwantung-schiereiland	505	398
Tsjecho-Slowakije	467.106	724.844
Denemarken	37.562	43.905
Finland	191.055	264.250
Frankrijk	865.919	964.554
Duitschland	3.596.584	4.170.624
Italië	410.002	844.983
Japan	4.004.465	5.349.125
Nederland	679.192	656.245
Ned.-Indië	6.176.385	7.530.509
Noorwegen	440.817	495.560
Philippijnen	110.231	123.466
Zweden	1.048.655	1.551.333
Zwitserland	600.025	873.629
V. S. van Amerika	12.959.344	17.759.175
Diverse landen	8.509.686	9.571.488
Totaal alle landen	£stg. 92.640.462	£stg 113.975.060
Geschat op	£A. 116.032.179	£A. 142.753.763

TABEL IV. Export van Australië volgens landen van bestemming.

	Juli t/m Juni	
	1936-37	1937-38
	£A	£A
Groot-Britannië	74.356.583	80.641.164
Canada	2.264.268	2.140.725
Ceylon	928.151	871.221
Hongkong	803.010	1.048.833
Britsch-Indië	1.086.754	1.104.692
Britsch Malakka	1.727.956	2.063.740
Nieuw-Zeeland	5.686.229	7.110.459
België	9.409.672	5.711.642
China	842.963	616.520
Mandsjoerije	51.439	5.138
Kwantung-schiereiland	90.988	185.609
Tsjecho-Slowakije	1.127.018	1.286.981
Denemarken	40.748	29.285
Finland	50.396	65.170
Frankrijk	7.743.237	10.408.590
Duitschland	4.196.116	4.391.347
Italië	4.523.324	1.881.429
Japan	9.705.738	5.900.098
Nederland	1.443.559	792.356
Ned.-Indië	1.395.183	1.467.765
Noorwegen	62.735	56.573
Philippijnen	666.733	619.504
Zweden	344.687	472.657
Zwitserland	184.669	122.357
V. S. van Amerika	18.763.152	10.859.622
Diverse landen	12.976.539	17.726.643
Totaal alle landen	160.471.847	157.580.120

TABEL V.

Waarde van den invoer uit en den uitvoer naar Ned.-Indië.

No. Statistiekgroep	Juli t/m September			
	Invoer £stg.		Uitvoer £A.	
	1937	1938	1937	1938
1. Voedingsmiddelen v. dierl. oorsprong . .	1	2	73.581	82.099
2. Voedingsmidd. v. plantaard. oorsprong en niet alcoholische dranken	417.665	484.844	241.530	205.359
3. Alcoholische dranken	—	—	665	351
4. Tabak en tabaksproducten	8.949	8.964	—	—
5. Levende dieren	109	303	18	96
6. Dierlijke prod., niet voedingsmidd.	328	1.094	228	277
7. Plantaard. prod. en vezels	96.203	83.826	152	110
8a. Kleding	2.473	3.457	—	36
8b. Textielartikelen	323	62	—	53
8c. Bewerkte vezels en garens	222	—	630	—
9. Oliën, vetten en wassen	1.308.304	1.103.277	15.141	4.759
10. Verven en vernissen	—	41	243	—
11. Steenen en mineralen	—	—	—	6.298
12a. Machines	205	202	—	3.197
12b. Metalen en metaalwaren	31	67	9.692	4.465
13a. Rubber en rubberartikelen	87.731	22.959	—	2.943
13b. Leder en lederen artikelen	—	58	8.514	7.816
14. Hout en riet (rotan)	2.994	3.316	70	2
15. Aardewerk, cement, porcelein, glas	378	—	1	—
16a. Papier	309	34	—	287
16b. Schrijfpapier en papierwaren	28	26	1.093	154
17. Juweelen en fantasie-artikelen	67	5	162	565
18. Optische, medische en wetenschappe- lijke instrumenten	—	127	282	107
19. Drogerijen, chemicaliën en kunstmest- stoffen	763	602	7.790	6.872
20. Diversen	358	1.686	4.882	1.395
Totaal	1.927.441	1.714.952	364.674	327.241
Totaal	—	—	£stg. 291.739	£stg. 261.793

De laatste maanden ging de belangstelling van politieke en industriële kringen vooral uit naar de mogelijkheid van vestiging van een volledige automobiellindustrie, die van vele kanten wordt bepleit om de reeds genoemde algemeene, en ook om defensie-redenen. Er wordt dan gewezen op het feit, dat de laatste jaren in Australië 80.000 nieuwe automobielen per jaar werden verkocht. Als men

dit aantal vergelijkt met de *productie* van een land als Italië, die 42.000 per jaar bedraagt, dan zou daaruit kunnen blijken, dat in Australië plaats is voor een inheemsche automobiellindustrie.

(6743/39).

(Samengesteld door het Consulaat-Generaal der Nederlanden te Sydney).

Thee-import in de Unie van Zuid-Afrika gedurende het jaar 1938.

Aan de hand van de kortgeleden verschenen voorloopige opgave van het Departement van Douane en Accijnzen te Pretoria, waarbij de cijfers van den import van thee gedurende de maand December 1938 werden bekend gesteld, kan thans het volgende vergelijkende overzicht (pag. 486) worden opgesteld betreffende den totalen invoer van thee in de Unie van Zuid-Afrika gedurende de afgelopen vier jaren, gespecificeerd naar de landen van herkomst.

Volgens de cijfers in tabel I en II vertoont de totale thee-import gedurende 1938 naar de hoeveelheid wederom een toename in vergelijking met het voorafgaande jaar ten bedrage van 390.455 lbs., uitmakende een vermeerdering van ruim 2,5%, hetgeen bevredigend mag worden genoemd, indien rekening wordt gehouden met de algemeene vermindering van de Unie-importen gedurende het afgelopen jaar.

De import uit Ceylon vertoont in 1938 een toename van 912.649 lbs. (bijna 9%) in vergelijking met de cijfers over 1937, terwijl uit Portugeesch Oost-Afrika gedurende verslagjaar 366.491 lbs. werd aangevoerd tegen 241.768 lbs. in 1937. Uit Kenya werd in December 1938 aangevoerd een hoeveelheid van 13.500 lbs. Verdere bijzonderheden over laatstgenoemden aanvoer ontbreken nog, doch zal hierop de aandacht gevestigd blijven.

Nederlandsch-Indië zag in 1938 haar aandeel vermindern met 457.683 lbs. of ongeveer 11,3% van de in 1937 aangevoerde hoeveelheid. De oorzaken van dezen achteruitgang dienen hoofdzakelijk te worden toegeschreven aan den belangrijk minderen invoer gedurende de eerste 3 maanden van 1938, veroorzaakt door abnormaal hoge speculatieve aankopen gedurende het laatste kwartaal van 1937, terwijl het geringere prijsverschil tusschen Ceylon- en Java-thee in 1938 in vergelijking met het

daaraan voorafgaande jaar tevens tot den achteruitgang van den Unie-invoer van Nederlandsch-Indische thee in 1938 heeft bijgedragen.

Naar de hoeveelheid (lbs.):

TABEL I.

Landen van herkomst	1938	1937	1936	1935
Engeland	510	257	450	436
Britsch-Indië .	653.257	651.188	718.432	756.814
Ceylon	11.081.079	10.168.430	10.383.772	11.012.868
Hongkong	6.453	4.899	2.110	476
Z.-Rhodesië . . .	801	581	1.427	20
Nederlandsch-Indië	3.593.697	4.051.380	3.290.515	2.602.023
Port. Oost-Afrika	366.491	241.768	129.507	84.873
China	177.853	376.348	154.039	122.541
Japan	10.020	13.283	234	160.581
Nyasaland	—	840	276	3.391
Kenya	13.500	177	—	66
Tanganyika	—	48	—	20
Indo-China	—	3.675	—	—
Andere landen	159	491	194	865
Totaal	15.903.820	15.513.365	14.680.956	14.744.974

Naar de waarde (£):

TABEL II.

Landen van herkomst	1938	1937	1936	1935
Engeland	80	30	61	34
Britsch-Indië .	39.754	38.971	41.325	47.419
Ceylon	651.337	622.575	580.498	541.359
Hongkong	250	147	89	22
Z.-Rhodesië . . .	55	42	101	2
Nederlandsch-Indië	152.054	192.901	126.069	87.208
Port. Oost-Afrika	15.019	10.009	4.619	2.617
China	7.280	12.743	6.959	5.887
Japan	348	444	26	4.935
Nyasaland	—	56	18	152
Kenya	671	12	—	5
Tanganyika	—	4	—	2
Indo-China	—	89	—	—
Andere landen	13	6	28	29
Totaal	866.861	878.029	759.793	689.671

In het bijgaand overzicht der maandelijksche aanvoeren gedurende de jaren 1937 en 1938 wordt de vermindering van de 1938-aanvoeren van Nederlandsch-Indische thee tot uitdrukking gebracht (tabel III).

TABEL III.

Maanden	1937		1938	
	p. maand	p. kwartaal	p. maand	p. kwartaal
Januari	220.590		323.898	
Februari	259.347		111.589	
Maart	438.700		237.687	
Eerste kwartaal :		918.637		673.174
April	283.716		246.038	
Mei	279.087		308.246	
Juni	381.714		331.326	
Tweede kwartaal		944.517		885.610
Juli	276.976		221.271	
Augustus	378.609		351.466	
September	250.728		292.916	
Derde kwartaal		906.313		865.653
October	414.373		393.734	
November	553.552		348.034	
December	313.988		427.492	
Vierde kwartaal		1.281.913		1.169.260
Totaal	4.051.380	4.051.380	3.593.697	3.593.697

Van den totalen lageren aanvoer van Java-thee in 1938 ten bedrage van 457.683 lbs., is volgens tabel III 245.463 lbs. minder ingevoerd gedurende het eerste kwartaal. Het laatste kwartaal van het afgeloopen jaar heeft zeer bevredigende importcijfers voor Java-thee te zien gegeven, hoewel het totaal minder is gebleven dan gedurende het vierde kwartaal van 1937.

Volgens de beschikbare Nederlandsch-Indische export-statistieken werd in December 1938 uit Nederlandsch-Indië naar de Unie van Zuid-Afrika uitgevoerd 209.748 kg thee (brutogewicht) overeenkomend met ongeveer 460.000 lbs., welke hoeveelheid in de Unie-statistieken in Januari 1939 zal paraisseeren.

Hoewel de totale cijfers van Nederlandsch-Indische thee in de Unie van Zuid-Afrika gedurende 1938 lager zijn geweest dan in het daaraan voorafgaande jaar, dient de toekomst niet somber te worden ingezien. Bij een diepgaand onderzoek is gebleken, dat er geen ernstige oorzaken zijn aan te wijzen, die aanleiding zouden kunnen zijn geweest tot dezen achteruitgang en dient eerder de invoer in 1937 als eenigszins abnormaal hoog te worden beschouwd tengevolge van de speculatieve aankopen gedurende het laatste kwartaal van dat jaar. In elk geval vertoont de 1938-invoer een toename in vergelijking met de 1936-cijfers en zal het jaar 1939 moeten uitwijzen of er reden tot bezorgdheid is ten aanzien van de afname van ons aandeel in den totalen Unie-thee-import in 1938.

(12795/39).

(Samengesteld door den Handelscommissaris voor Nederlandsch-Indië in de Unie van Zuid-Afrika).

Productenoverzichten.

(In deze rubriek worden de eene week de producten suiker, koffie, thee, cassave, rijst en kedelee, en de andere week de producten rubber, citronella-olie, peper, maïs, oliën en vetten behandeld).

Cassaveproducten.

Te Soerabaia kwamen gedurende de laatste dagen van de vorige maand eenige afdoeningen in gapekmeel tot stand tegen f 1,52 per 100 kg f.o.b. Maart-levering. Voor afscheep April is nog geen belangstelling merkbaar. De huidige notering is aan te nemen op f 1,50 nominaal.

De belangstelling voor gapek blijft uiterst gering. Een enkele afdoening kwam tot stand tegen f 1,21 per 100 kg f.o.b. Maart-levering. Omtrent verdere afdoeningen werd nadien niets vernomen.

De markt voor tapiocameel was gedurende verslagperiode zeer levendig. Het buitenland was geregeld in de

markt en kocht tegen oplopende prijzen groote hoeveelheden, vooral AA-meel en lagere grades. Op de binnenslandsche markt viel eveneens een belangrijke prijsverbetering op te merken, en belangrijke partijen AA-meel werden tegen oplopende prijzen tot f 4,90 per 100 kg gedaan. Ook de prijzen voor fancies ondergingen een verdere verhooging; afdoeningen werden gemeld in A-seeds tot f 5,75/f 6 en in A-pearl tot f 6. Algemeen wordt verwacht, dat de prijzen voor meel en fancies nog verder zullen aantrekken.

Vergeleken met de maand Januari jl. liep de uitvoer van gaplekmeel in de daaropvolgende maand nog meer terug, waardoor hij verre ten achter bleef bij dien van Februari 1938. Het verloop van den uitvoer van tapiocameel geeft juist het tegenovergestelde beeld te zien. Over Februari jl. valt opnieuw een belangrijke toename in den uitvoer op te merken, als gevolg waarvan het maandtotaal (17.829 tons) meer dan het dubbele bedraagt van de uitgevoerde hoeveelheid in de overeenkomstige maand van het vorige jaar. Genoemde vermeerdering is uitsluitend toe te schrijven aan de grotere afname in de V.S. van Amerika, waarheen gedurende de maand Februari van dit jaar alleen reeds circa 15.000 tons tapiocameel werden verscheept.

Uitvoer van cassaveproducten uit Java en Madoera, in tons van 1000 kg netto.

	Februari 1939	Januari 1939	Februari 1938
Gaplek.....	49	2	7
Gaplekmeel....	3.330	4.860	9.535
Tapiocameel....	17.829	15.307	8.477
Flakes & siftings	567	499	653
Pearls en seeds..	911	686	836
Tapioca-ampas..	667 (bruto)	1.230 (bruto)	1.897 (bruto)

Kedeleë.

In dit product ging practisch niets om. Voor de prijsnoteringen moge worden verwezen naar de rubriek „Marktberichten” op pag. 498 van dit nummer.

Koffie.

De koffietermijnmarkt te New-York heeft zich thans weer eenigszins kunnen herstellen van de vrij onverwachte daling, welke in de eerste helft van Maart '39 is opgetreden. Hoewel de aan de daling ten grondslag liggende feitelijke oorzaken, n.l. de prijsverlagingen van verschillende soorten „milds”, niet zijn weggenomen, trad thans een herstel in, dat in den beginne alleen technische oorzaken had, doch later werd versterkt door psychologische factoren, n.l. de algemeen betere stemming tengevolge van een geringe en misschien slechts tijdelijke ontspanning in de politieke situatie in Europa.

Voor den Juli-termijn voor „Rio 7” was het verloop te New-York als volgt:

18	Maart	4,03	dc.	per	lb.
20	„	4,07	„	„	„
23	„	4,14	„	„	„
25	„	4,14	„	„	„
27	„	4,15	„	„	„
30	„	4,18	„	„	„
1	April	4,14	„	„	„
3	„	4,17	„	„	„

De koffiemarkt in Nederlandsch-Indië had wederom een zeer ongeanimeerd verloop.

	20 Maart	25 Maart	1 April
Ready exportkwaliteit te Soerabaia.....	f 18,—	f 18,—	f 18,25
Palembang Robusta B-kwaliteit te Soerabaia.....	„ 12,52	„ 12,52	„ 12,60
Lampong Robusta (15%) e.k. Telok Betong.....	„ 11,15	„ 10,87½	„ 11,—

Er staan thans eenige berichten ten dienste, welke een beeld geven van de door Brazilië in het komende oogstjaar te volgen koffiëpolitiek. Op de vergadering van de Braziliaansche koffiëstaten, welke onlangs onder voorzitterschap van den Minister van Financien plaats vond, werd besloten de koffië-conventie te verlengen tot het jaar 1942.

Op grond van de officieele raming voor het volgende oogstjaar, dat van 1 Juli 1939 tot en met 30 Juni 1940 loopt, welke een oogst van 22 tot 23.000.000 zakken doet verwachten, waarvan naar schatting 6.000.000 balen tot de fijnere kwaliteiten behooren, werd ten aanzien van de vernietigingspercentages besloten deze voor het seizoen 1939/1940 onveranderd te handhaven op respectievelijk 30% voor de gewone koffiësoorten en op 15% voor de fijnere kwaliteiten, welke rechtstreeks met de „milds” van de andere Zuid-Amerikaansche en Midden-Amerikaansche Staten concurreeren. Het terughoudingsquotum zou gehandhaafd blijven op 30% en het exportquotum op 40%. Het is echter noodzakelijk t.a.v. de juistheid van deze raming de grootste reserve in acht te nemen.

De officieele schatting voor het loopende oogstjaar bedroeg nl. ruim 21.000.000 balen; in werkelijkheid blijkt deze oogst echter slechts 18.000.000 balen te bedragen of liefst 20% minder dan de bovenvermelde officieele raming.

Een andere officieuse raming voor het oogstjaar 1939/1940 begroot de koffiëproductie in den Staat Sao Paulo, welke in het loopende seizoen op 11 à 12.000.000 balen kan worden gesteld, voor het volgend oogstjaar op 11.500.000 à 12.500.000 balen; de geheele Braziliaansche oogst 1939/1940 wordt evenwel in verband met ongunstige oogstvooruitzichten in de andere koffiëstaten van Brazilië 30 tot 35% lager geraamd dan de bovengenoemde officieele schatting ad circa 22.000.000 balen.

Het valt niet te ontkennen, dat de verschillende berichten vrij ongunstig zijn: de weersgesteldheid blijkt in de laatste maanden van 1938 veel te wenschen te hebben overgelaten. Na grooten regenval in den bloeitijd, welke in de maanden Juli, Augustus en September plaats vond, trad een groote koude op in de periode van de boonvorming. Voorts schijnen op vele oude koffië-ondernemingen in Sao Paulo 1/3 tot 1/4 van het aantal boomen te zijn gerood, terwijl op het vrijgekomen areaal andere gewassen zoals maïs, ricinus en katoen zijn geplant.

In de nieuwe koffiëdistricten, waar de productie veel hooger is dan op de oude ondernemingen, is de toestand uiteraard veel gunstiger; daar worden dan ook geen andere gewassen in de koffiëtuinen aangetroffen.

De oogst voor het komende jaar in de kleine koffiëstaten in Brazilië wordt op niet meer dan 3.000.000 balen geraamd, terwijl de oogst 1938/1939 ruim 6 miljoen balen bedroeg. De komende oogst wordt dus op niet meer dan 15.000.000 balen geraamd, zoodat bij een geschatten

export van 17.000.000 zakken een tekort van 2.000.000 zou ontstaan.

Er zou dus op grond van deze raming zeker geen aanleiding bestaan de opofferingsquota te handhaven, niettemin heeft men besloten, zooals boven reeds werd medegedeeld, de opofferingsquota op resp. 30% en 15% te houden.

Uit het bovenstaande blijkt, dat de marge tusschen de officieele en de officieuze productieschatting wel zeer ruim is; er is overigens geen aanleiding de betrouwbaarheid van de officieele raming — mede gezien in het licht van de in vorige jaren in dit opzicht opgedane ervaring — veel hooger aan te slaan dan die van de officieuze raming.

Ten aanzien van de vraag of de hoeveelheid koffie, totaal ongeveer 8.600.000 balen, welke als onderpand voor de leening ad £ 20 miljoen aan het bankiers-consortium is gegeven, geschikt is voor de consumptie, tast men nog steeds in het duister; van belanghebbende semi-officieele, zijde wordt beweerd, dat deze koffie niet van 1930 dateert, doch steeds is vernieuwd en geruild voor koffie afkomstig van jongere oogsten, welke bestemd was voor vernietiging, in welk geval dit onderpand niet waardeloos zou zijn, zooals meer dan eens bij geruchte werd vernomen.

Rijst.

De Java-markt blijft nog steeds zeer flauw gestemd, speciaal wat betreft oude oogst, waarvan de afzet wordt bemoeilijkt door het reeds afkomen van den nieuwen oogst.

Aangezien de met ingang van 1 April van kracht geworden overheidsmaatregelen voornamelijk ten goede zullen komen aan den afzet van rijst uit nieuwen oogst, is de markt thans voor leveringen uit den nieuwen oogst aanmerkelijk vaster gestemd dan voor prompte leveringen. Ook begint de consumptieve vraag zich meer en meer op het product uit den nieuwen oogst te richten.

Het kan echter wel worden verwacht, dat de nog aanwezige voorraden uit den ouden oogst hun weg naar de Buitengewesten zullen vinden gedurende de maanden April en Mei.

De prijs voor Zuid-Celebes-rijst heeft zich gestabiliseerd op f 7 per 100 kg fob. Paré Paré.

Van het op 60.000 tons geraamde surplus uit den oogst 1938, waren op 1 Maart j.l. reeds 48.000 tons afgescheept (gedurende de maand Februari werden 11.800 tons afgescheept). Zonder twijfel zullen de gewesten Manado en de Molukken dus in de komende maanden nog een flink beroep moeten doen op de markt in Oost-Java.

Gedurende de laatste weken werden verschillende partijen Lampong-rijst te Batavia aangeboden tot prijzen, die aanzienlijk beneden het bestaande marktniveau lagen. Als gevolg van dit aanbod zijn de prijzen te Batavia gevoelig gedaald.

Buitenland.

De buitenlandse rijstmarkten blijven tegen alle verwachtingen in zeer vast. Aankopen van Britsch-Indië en verwachte vraag uit Zuid-China schijnen hier de oorzaak van te vormen.

De noteeringen zijn als volgt:

Sioka	f 4,98	p. 100 kg fob.	Rangoon
Loonzain	„ 4,68	„	„
Longgrain No. 1	„ 5,12	„	„ Saigon
Japan Quality	„ 4,81	„	„
A ₁ Special Rice	„ 4,05	„	„ Bangkok

Suiker.

De verbetering van de stemming op de wereld-suikermarkt hield in verslagperiode aan. Ongetwijfeld heeft de gespannen politieke toestand in Europa prijsopdrijvend gewerkt, doch de oorzaken der prijsverbetering liggen toch voor een groot deel bij de gunstige statistische positie van het product zelve.

Opvallend is, dat na de dagen van directe oorlogsdreiging — hoewel ook thans het acute oorlogsgevaar voorbij dreef — geen scherpe prijsreactie volgde, zooals het geval is geweest na de conferentie van Münschen in 1938. Weliswaar is de huidige spanning in Europa gevaarlijker gebleven dan na de genoemde conferentie en wordt het zich weder toespitsen van den toestand tot oorlogsgevaar in zeer korten tijd niet geheel onmogelijk geacht — getuige de recente drastische verhooging der molestpremies voor het zeevervoer tusschen Azië en Europa —, doch de suikermarkt is niet alleen niet gedaald na de spannendste dagen, maar zelfs nog verder gestegen. De oorlogsdreiging gaf slechts een stoot, welke een uit anderen hoofde reeds verklaarbare prijsstijging in gang hield.

Een overzicht van het prijsverloop gedurende verslagperiode is opgenomen in onderstaanden staat voor:

- Actuals (Raws 96°) te Londen in shillings per cwt. c. & f. U.K.;
- den Augustus-termijn (Raws 96°) te Londen in shillings per cwt. c.i.f. U.K.;
- den Juli-termijn (Cuban Raws, wereldcontract) te New-York in dollarcenten per lb. f.o.b. Cuba.

	a	b	c
17 Maart	6/3 ³ / ₄ sellers	6/3	1,15
20 „	6/4 ¹ / ₂ business done	6/3 ³ / ₄	1,17
23 „	6/5 ¹ / ₄ sellers	6/4 ¹ / ₂	1,17 ¹ / ₂
25 „	6/5 ¹ / ₄ „	6/4 ¹ / ₄	1,17 ¹ / ₂
28 „	6/5 ¹ / ₄ „	6/5	1,17
31 „	6/6 ³ / ₄ „	6/5 ¹ / ₄	1,18 ¹ / ₂
1 April	6/6 „	6/5 ¹ / ₂	1,18 ¹ / ₂

Te New-York steeg de binnenlandsche suikerprijs. De vraag naar suiker in de V.S. van Amerika — trouwens ook in de groote Europeesche consumptielanden — bleef zich, blijkens de laatst bekend geworden cijfers der statistische consumptie, zeer bevredigend ontwikkelen. Raffinadeurs konden overgaan tot prijsverhoging en de vraag naar ruwsuiker nam toe. Daarbij kwam, dat half Maart werd bekend gemaakt, dat het totaalquotum voor binnenlandsche productie en invoer ten verbruik in de V.S. van Amerika gedurende 1939 was teruggebracht van 6.832.157 short tons tot 6.755.386 short tons, dat is minder dan het quotum, dat uiteindelijk voor 1938 heeft gegolden (6.780.566 short tons).

Meer nog dan aan deze quotumreductie hechtte de handel belang aan de verklaring der Agricultural Adjustment Administration, welke die verlaging vergezelde, n.l. dat — zoo noodig — een verdere quotumvermindering altijd nog zou kunnen volgen. Men interpreteerde dit als de uiting van den vasten wil der autoriteiten een hooger binnenlandschen suikerprijs te verwezenlijken in het belang van de biet- en rietplanters en van de suikerfabrieken. Het moment der verlaging, samenvallende met het bekend worden van consumptiecijfers, welke ten aanzien van het verbruik in het voorgaande jaar een stijging aangeven, doet deze interpretatie aan waarschijnlijkheid winnen.

De hoogere suikerprijs in de V.S. van Amerika alsmede de verwachting van een spoedige verlaging van het invoerrecht op Cuba-suiker in dat land, werkten prijsverhoogend op de Cuba-noteringen voor suiker, te leveren naar de groote Amerikaanse Republiek. Een stijging van de aangeduide noteringen blijft niet zonder weerslag op de prijzen van Cuba-suiker voor de vrije wereldmarkt, welke hun weerspiegeling vinden in de New-York-noteringen voor het z.g. wereldcontract; ook deze stegen.

Via de New-York-prijzen voor het wereldcontract deed de verhooging der Cubasuikerprijzen zich ook op de markt te Londen gelden.

Ook te Londen werkten reële factoren ten gunste van een verdere stijging van de wereldsuikerprijzen. Ook in Groot-Britannië konden de raffinadeurs hun prijzen verhoogen in verband met goede vraag naar suiker. „British Refined” voor export (f.o.b. Londen-Liverpool) steeg in verslagperiode in prijs met 3 pence tot 8 shillings per cwt. Ook in Groot-Britannië neemt de vraag naar ruwsuiker toe en hier ziet men in de naaste toekomst een schaarschte aan ruwsuiker als reële mogelijkheid opdoemen, nu de beëindiging van het „empire-season” dwingt tot voorziening op de vrije wereldmarkt.

Java zal zich niet haasten met leveringen naar deze bestemming, daar het in het Oosten — in het bijzonder in Britsch-Indië — afnemers vond, welke tegen veel aantrekkelijker prijzen reeds zooveel hebben gekocht, dat Java's uitvoerquotum voor het tweede conventiejaar reeds geheel gevuld is, terwijl eveneens reeds niet onaanzienlijke hoeveelheden werden geplaatst voor leveringen in het derde conventiejaar. Voorloopig bestaat er voor Java weinig aanleiding tot verkoopen naar Europa tegen relatief lage prijzen. Cuba heeft voor het tweede conventiejaar ook reeds het grootste gedeelte van zijn uitvoerquotum gevuld. Op 15 Februari j.l. was van dit quotum nog 369.000 ton onverschept daar te lande aanwezig, terwijl in het vorige jaar in de periode Februari/Augustus Cuba 525.000 ton tegenover zijn exportquotum uitvoerde. Van de andere groote leveranciers van suiker aan de vrije markt had ultimo 1938 San Domingo nog de beschikking over een uitvoerquotum ad 354.500 ton en Peru over een exportquotum ad 206.500 ton, van welke laatstgenoemde hoeveelheid zeker nog een 100.000 ton naar Chili zullen gaan.

Hiermede zijn de groote potentieele leveranciers van ruwsuiker aan Groot-Britannië op de vrije wereldmarkt in de rest van het tweede conventiejaar genoemd. Men bedenke nu, dat Groot-Britannië in het eerste conventiejaar heeft ingevoerd rond 2.440.000 ton ruwsuiker en in de periode Sept./Dec. van het tweede conventiejaar nog slechts rond 871.000 ton. In de periode Jan./Aug. 1939 zullen zeker een 1.600.000 ton ruwsuiker ingevoerd moeten worden, waarvan zeker niet meer dan een 600.000 ton uit de Britsche Koloniën en Dominions kunnen komen Immers, ook Canada moet zich gedeeltelijk met Britsche preferentiele suikers voorzien. De eigen productie van Groot-Britannië valt daarbij in campagne 1938/1939 laag uit.

Half Maart maakte de douane in Groot-Britannië bekend, dat importeurs van suiker, melasse, saccharine, thee, tabak en glucose in de periode 9 Maart — 3 Mei slechts een hoeveelheid van genoemde artikelen zouden mogen inklaren, overeenkomende met 2/13 van hunne desbetreffende totaal invoeren in 1938 (derhalve een evenredig deel van hun totaal invoer in 1938, naar tijd gemeten).

Klaarblijkelijk zal de Kanselier van de Schatkist, teneinde de enorme bewapeningskosten te dekken, o.m. een verhoging van de invoerrechten op deze artikelen voorstellen. Hiervan wordt een verdere stijging van den suikerprijs in het land verwacht, welke echter den suikerproducenten niet ten goede zal komen, doch slechts den consumenten geld zal kosten.

Vermeld moge nog worden, dat Mauritius — één van de belangrijkste leveranciers van „empire-suiker” — volgens de laatste schattingen, in de volgende campagne (tweede helft 1939) slechts 270.000 long tons suiker zal produceeren tegen 320.000 long tons in 1938. Dit draagt bij tot een gunstiger vooruitzicht voor den afzet naar het Britsche Rijk van suiker der vrije wereldmarkt in het derde conventiejaar.

Reeds werd verwezen naar de belangrijke aankopen van Java-suiker door Britsch-Indië. Het suikertekort in genoemd land moet wel zeer groot zijn, want zoowel voor prompte als voor latere levering blijft Britsch-Indië in de markt. Daar het voor nabije levering niet voldoende Java-suiker kon krijgen, kocht het ook buiten Java. Aankopen van „British Refined” en van Java-suiker uit Europa werden in verslagperiode gemeld, zelfs uit Madras, ter Oostkust van Britsch-Indië. Het betrof hier echter geen groote hoeveelheden. Ofschoon de Java-suiker momenteel in Britsch-Indië een vrij hoogen prijs doet, schijnt het concurrerend verkoopen van suiker uit Westersche landen naar genoemd land toch wel zeer moeilijk bij de stijgende vervoerskosten in verband met de verhoogde molestpremie. Gemeld werden aankopen van „British Refined” tegen een prijs van 8 shilling 9 pence per cwt. c.i.f. Britsch-Indië, hetgeen ongeveer uitwerkt op f 7,60 per quintaal. De huidige Nivaslimite franco goedang Soerabaia werkt, na vermeerdering met de bijkomende kosten, op een niet veel hooger prijs c.i.f. Britsch-Indië uit. Dat de Nivas de aankopen van andere dan Java-suikers door Britsch-Indië in de huidige omstandigheden slechts als incidenteel beschouwt en niet als een bedreiging van de afzetmogelijkheid van het Java-product daar te lande, moge blijken uit het feit, dat deze organisatie 31 Maart j.l. hare exportlimites voor Oostersche destinaties wederom verhoogde en wel met 10 cts. per quintaal.

Voor den toekomstigen afzet van Java-suiker is het van belang, dat dit jaar niet slechts een belangrijk tekort aan fabriekssuiker in Britsch-Indië optreedt, doch eveneens een schaarschte aan ghur. De ghurproductie wordt omstreeks een 1.000.000 ton kleiner geschat dan normaal; de ghurprijzen zijn dan ook stijgende. Verwacht mag worden, dat hooge ghurprijzen ertoe zullen leiden, dat van den rietaanplant 1938/1939 een meer dan gewoonlijk groot gedeelte aan de fabrieken zal worden onttrokken ten behoeve van de ghurproductie. Hoewel de aanplant voor campagne 1939/1940 veel grooter is dan die voor campagne 1938/1939, moet bovendien niet vergeten worden, dat een groot gedeelte daarvan bestaat uit reeds éénmaal gesneden riet, dat men weer laat doorgroeien en dat in 1939/1940 aldus een tweeden snit zal leveren. Ten aanzien van den aanplant uit bibit werd vernomen, dat de bibit niet van te goede kwaliteit is geweest. Niettegenstaande den grooteren aanplant voor campagne 1939/1940 schijnt dan ook een tekort aan fabriekssuiker in Britsch-Indië, dat door import zal moeten worden gedekt, ook in het jaar 1940 niet uitgesloten.

Een recent bericht meldt, dat de Britsch-Indische Regering met ingang van 1 April j.l. het invoerrecht op sui-

ker heeft verlaagd met 8 annas per cwt., voorloopig voor het op genoemden datum ingaande fiscale jaar.

Een land, dat momenteel naar afzet voor suiker zoekt, is Duitschland. Geëxporteerd zullen worden $\pm$ 40.000 ton door bemiddeling van het Verbond der Deutsche Suikerindustrie; zulks op bevel van de Overheid. Bij decreet is elke fabriek dwingend de verplichting opgelegd, een bepaald percentage van haar productie voor dien export beschikbaar te stellen, waarschijnlijk om te kunnen beschikken over een object ter onderhandeling voor het afsluiten van „barter-overeenkomsten” of om deviezen te verkrijgen. Daar de Deutsche industrie echter niet concurrerend kan aanbieden op de vrije wereldmarkt, schijnt de plaatsing van dit kwantum ad 40.000 ton nog niet bijzonder te vloten. Voorloopig werd nog slechts den verkoop van 5.000 ton naar Bulgarije gemeld.

Tenslotte moge worden vermeld, dat volgens Czarnikow de zichtbare wereldvoorraad aan suiker per 1 Januari 6.085.000 long tons bedroeg tegen 5.951.000 long tons per 1 Dec. 1938, een stijging dus met slechts 134.000 long tons. Van 1 Dec. 1937 op 1 Jan. 1938 was de stijging 238.000 long tons (van 5.859.000 long tons tot 6.097.000 long tons).

De markt op Java bleef in verslagperiode vast gestemd. Na de annexatie van Tsjecho-Slowakije was de tweede hand aanvankelijk stil. In de periode van directe oorlogsdreiging verdween de buitenlandsche vraag geheel, daar mogelijk koopers blijkbaar vreesden, dat een in Europa uitgebroken wereldbrand vonken naar de Stille Zuidzee zou kunnen doen overslaan, welke ook de in de daar gelegen gebieden opgehoopte brandstof in vlam zouden kunnen zetten. Dit zou het voorloopig onmogelijk, of althans zeer riskant, worden van het scheepvaartverkeer ook daar kunnen veroorzaken. In tegenstelling met de ontwikkeling in de groote suikerinvoerende gebieden, verminderde derhalve de vraag in het suikeruitvoerende Java. Nadat de oorlogsvrees geluwd was, ontstond echter weer levendige handel; de iets gedaalde prijzen trokken weer aan.

De groote vraag naar suiker voor spoedige levering uit het Oosten drukte zich uit in een premie, welke de tweede hand kon maken boven de Nivaslimites. Voor witsuiker levering Maart/Apr./Mei werd 40 cts. per quintaal boven Nivaslimites betaald, voor levering Juni/Juli/Aug. bedroeg deze premie nog 25 cts. per quintaal. Toch konden koopers zich tegen deze prijzen slechts betrekkelijk kleine kwantiteiten verschaffen; verkoopers bleven gereserveerd in afwachting van verdere prijsstijging.

Reeds werd vermeld, dat de Nivas op 31 Maart j.l. hare exportlimites voor Oostersche bestemmingen met 10 cts. per quintaal verhoogde. Bovendien werden de limites voor den binnenlandschen verkoop op 24 Maart j.l. eveneens met 10 cts. per quintaal verhoogd en op 1 April d.a.v. nogmaals met hetzelfde bedrag, zoodat thans S.H.S. voor binnenlandsche consumptie wordt verkocht voor f 8 per quintaal Semarang-basis.

De Nivas maakte aan verkoopen in de periode 16 Maart — 29 Maart bekend rond 23.400 ton, waarvan 10.900 ton voor locale consumptie en 12.500 ton voor export. Hiervan was 8.000 ton bestemd voor Nederland.

De campagne 1939 gaat al weder naderen; enkele fabrieken zullen haar waarschijnlijk reeds op de helft van deze maand aanvangen.

Omtrent het te velde staande riet wordt gemeld, dat thans algemeen bloeiverschijnselen optreden. Eenige toename van de oppervlakte gelegerd riet moest worden geconstateerd. Geelvlakkenziekte en pokkahboeng blijven in vrij sterke mate optreden. Echter vielen de op verschil-

lende ondernemingen ter Noordkust berekende vooranalyserelementen belangrijk hooger uit dan verleden jaar.

Verschillende ondernemingen beginnen reeds met het openmaken van de gronden voor den nieuwen aanplant.

Thee.

De stemming op de theemarkt bleef in de afgelopen weken zeer vast; de noteringen liepen voornamelijk gedurende de laatste week eenigszins op, zoodat de doorsnee-veiligingsopbrengsten iets hooger kwamen te liggen.

Doorsnee-veiligingsopbrengsten te Londen (in d. per lb.).

Landen van herkomst	2 Maart	9 Maart	16 Maart	23 Maart	30 Maart
Noord-Britsch-Indië	12,99	12,91	12,62	12,56	12,63
Zuid-Britsch-Indië	14,08	14,16	14,75	14,29	14,55
Ceylon	15,20	15,64	15,71	16,06	16,39
Java	12,16	12,58	13,31	13,32	14,80
Sumatra	10,55	10,70	10,53	10,59	10,79

De vrees voor een verhooging van invoerrechten in Engeland, waarop in het vorige overzicht werd gewezen, is nog geenszins afgenomen. Uit nadere berichten blijkt, dat de gesignaleerde beperking van de inklaringen uit entrepôt (zie Economisch Weekblad van 24 Maart j.l.) ingesteld is voor het tijdvak van 9 Maart tot 3 Mei. In deze periode mag slechts $\frac{2}{13}$ van de hoeveelheid thee, die in 1938 werd ingevoerd, tegen betaling van invoerrechten, door de betrokken importeurs worden ingeklaard.

Het bovenstaande, gevoegd bij de dreiging op politiek terrein, maakt een zekere mate van onrust, welke thans op de theemarkt schijnt te heerschen, alleszins verklaarbaar. De stijging van de prijzen tegen het einde van Maart is vermoedelijk te verklaren door verscherpte concurrentie tusschen de importeurs in verband met de gelimiteerde hoeveelheid, die mag worden ingevoerd.

In de Japansche pers zijn berichten verschenen over een sterke opleving, welke sedert het begin van het jaar in den handel in Formosaansche zwarte thee is ontstaan. Deze opleving wordt toegeschreven aan het groote aantal bestellingen uit Shanghai, welke een zoodanigen omvang hebben aangenomen, dat reeds $\frac{2}{3}$ van de aanwezige voorraden verkocht zijn. De betere kwaliteiten moeten vrijwel geheel uitverkocht zijn, terwijl de prijzen een aanmerkelijke stijging ondergingen.

Deze aankopen komen echter nog niet ten volle tot uiting in de Januari-exportcijfers van Formosa. Bij een totaal uitvoer van 1.512.559 lb. geven de cijfers een uitvoer van 560.235 lbs. of 37% zwarte thee te zien. Het aandeel van de zwarte thee in den totalen uitvoer in 1938 bedroeg ruim 39% (voor Januari 1938 zelfs ruim 42%), zoodat afgewacht dient te worden of de Februari-cijfers een belangrijker stijging te zien zullen geven.

Hieronder volgen nog de uitvoercijfers voor de verschillende theesoorten uit Noord-Formosa (uitgezonderd uitvoer naar Japan), waarbij bedacht dient te worden, dat de December-cijfers door seizoensinvloeden zeer hoog zijn.

Thee-uitvoer Formosa (in 1000 lb.).

Periode	Zwarte thee	Oolong	Pouchong	Stofthee	Totaal
Januari 1938	318	149	185	95	747
December 1938	895	586	360	216	2.057
Januari 1939	560	350	256	346	1.512

Aanteekeningen.

NEDERLANDSCH-INDIË.

Groothandelsprijzen exportproducten.

Indexcijfers, gewogen met uitvoerhoeveelheden in 1935
(1929 = 100).

(Voorloopige cijfers)

Sept. 1936...	39,7	16	Jan.	—	21	Jan. 1939 ..	45,4
Dec. " ...	56,6	23	"	—	28	" "	44,5
Maart 1937...	63,5	30	"	—	4	Febr. " "	44,2
Juni " ...	55,8	6	Febr.	—	11	" "	44,3
Sept. " ...	52,6	13	"	—	18	" "	45,1
Dec. " ...	44,8	20	"	—	25	" "	45,9
Maart 1938...	40,7	27	"	—	4	Mrt. " "	46,8
Juni " ...	40,2	9	Mrt.	—	11	" "	46,9
Sept. " ...	44,5	13	"	—	18	" "	46,5
Dec. " ...	45,1	20	"	—	25	" "	45,9
Mrt. 1939 ...	46,3	27	"	—	1	Apr. " "	46,2

(Centraal Kantoor voor de Statistiek).

*

Voorloopige bedrijfsuitkomsten van de Landwaterkrachtbedrijven.

In de gezamenlijke centrales van de Landwaterkrachtbedrijven werden gedurende de eerste 2 maanden van 1939 geproduceerd 22.365.535 kWh tegen 20.900.500 kWh in het jaar 1938.

Een overzicht van de geldelijke uitkomsten over dit tijdvak volgt hieronder. De overeenkomstige cijfers geldende voor 1938 zijn tusschen haakjes bijgevoegd.

Februari 1939

Voorloopige bedrijfsuitkomsten der Landwaterkrachtbedrijven, in duizenden guldens.

Bedrijf	Febr. 1939	Vorige maanden	Tot en met de maand Febr. 1939
Bandoengsche Hoogvlakte.....	15,7 (12,7)	13,6 (12,5)	29,3 (25,2)
West-Java.....	13,7 (16,4)	13,- (11,6)	26,7 (28,-)
Madioen.....	3,5 (3,3)	3,7 (3,2)	7,2 (6,5)
Benkoelen.....	2,9 (2,7)	1,4 (1,3)	4,3 (4,-)
Lasten.....	35,8 (35,1)	31,7 (28,6)	67,5 (63,7)
Baten.....	236,9 (249,6)	246,8 (242,-)	483,7 (471,6)
Bruto-overschot.....	201,1 (214,5)	215,1 (213,4)	416,2 (407,9)
Afschrijvingen.....	96,5 (94,2)	96,4 (94,1)	192,9 (188,3)
Beschikbaar voor leeningsrente.....	104,6 (120,3)	118,7 (119,3)	223,3 (219,6)

(Mededeeling van de Afdeeling Electriciteitswezen van het Departement van Verkeer en Waterstaat).

AUSTRALIË.

Import en export van thee in de maanden Januari 1938 en 1939.

Import.

Land v. herkomst	Januari 1938		Januari 1939	
	lb.	£stg.	lb.	£stg.
Gr.-Britannië.....	10	2	—	—
Ceylon.....	498.183	31.507	635.392	38.374
Hongkong.....	3	—	—	—
Br.-Indië.....	237.948	14.875	182.157	10.249
China.....	92.020	3.077	35.305	1.210
Japan.....	30.901	1.152	31.075	769
Ned.-Indië.....	2.618.167	135.642	1.972.169	92.771
Totaal.....	3.477.232	186.255	2.856.098	143.373

Export.

Periode	lb.	£A
Januari 1938.....	29.273	2.483
Januari 1939.....	25.396	2.307

Import van koffie „Raw and kiln dried” in Januari 1939.

	lb.	£stg.
Br.-Oost-Afrika.....	2.184	67
Br.-Indië.....	4.689	117
Britsch Malaya.....	12	1
Nieuw-Guinea.....	3.218	104
Br.-West-Indië.....	1.961	234
Abyssinië.....	8.562	256
Arabië.....	26.207	720
Brazilië.....	2.323	31
Costa Rica.....	7.491	238
Columbia.....	2.232	71
Hawaii.....	1.088	35
Guatemala.....	15.910	378
Italië.....	13	—
Ned.-Indië.....	148.449	1.762
V. S. v. Amerika.....	3.768	80
	228.107	4.094
Her-export.....	8.944	£A. 158

BANKZAKEN

EFFECTENZAKEN

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N. V.

FACTORIJ BATAVIA
en hare kantoren in Nederl.-Indië, Br.-Indië, Burma, Str. Settli, China en Japan

VERKOOP VAN PRODUCTEN
CONSIGNATIECONTRACTEN

ALEXANDRIA FIRM importing annually from Java and Sumatra over 2 millions lbs of

**PEKOE FANNINGS
BROKEN ORANGE PEKOE FANNINGS
GOLD-POINT FANNINGS**

desires offers direct from Plantation Owners or Managers.

Will purchase annual production of these grades on Batavia Tea contract basis with payment by confirmed Bankers Credit.

Letters: Nr. E. W. 101, Reclamebureau „Kolff” Bat.-C.

Import van crude rubber in Januari 1939.

Land v. herkomst	cwt.	£stg.
Gr.-Britannië	11	183
Ceylon	1.500	5.842
Br.-Malaya	9.088	36.340
Papua	2.776	9.561
Nieuw-Guinea	67	275
Ned.-Indië	4.756	19.152
Totaal	18.198	71.353

Import van „waste, masticated, powdered and reclaimed rubber” in Januari 1939.

	cwt.	£stg.
Gr.-Britannië	103	228
V. S. v. Amerika	1.625	2.025
Totaal	1.728	2.253

(13552/39).

(Mededeeling van het Consulaat-Generaal der Nederlanden te Sydney).

CEYLON.

Importcijfers van suiker over de maand Februari 1939.

	Gewicht in cwt.	Waarde in rupees
<i>Geraffineerde handij-suiker.</i>		
Britsch-Indië	55	414
Hongkong	480	3.605
België	430	3.800
Nederland	49	800
<i>Geraffineerde suiker in broodvorm.</i>		
Groot-Britannië	32	429
<i>Andere soorten geraffineerde suiker.</i>		
Groot-Britannië	15.280	110.276
Britsch-Indië	2	13
Hongkong	505	2.778
Cuba	5	100
Java	76.835	422.593
Port. Oost-Afrika	10.297	56.638
<i>Ongeraffineerde suiker : Jaggery.</i>		
Britsch-Indië	1.793	15.248
Java	86	738
<i>Andere soorten ongeraffineerde suiker.</i>		
Britsch-Indië	30	157
Straits Settlements	1.243	6.528
Frankrijk	454	3.725
Java	49	271

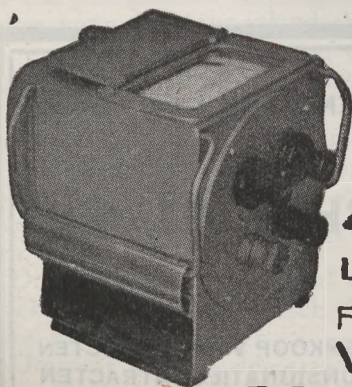
(13856/39).

(Mededeeling van het Consulaat der Nederlanden te Colombo).

DUITSCHLAND.

Nieuwe douanewet.

De nieuwe Duitse douanewet van 20 Maart 1939, met welke samenstelling reeds onmiddellijk na de aansluiting van land Oostenrijk een aanvang werd gemaakt, is op 1 April 1939 van kracht geworden. Tegelijkertijd worden de Duitse douanebepalingen toepasselijk op het land Oostenrijk en op het Sudetendeutsche gebied, dat onmiddellijk grenst aan het land Oostenrijk, ten aanzien van welke gebieden, zooals bekend, tot dusverre nog steeds het douanetarief van den voormaligen Bondstaat Oostenrijk toepassing vond.

EVERSHED & VIGNOLES" LTD

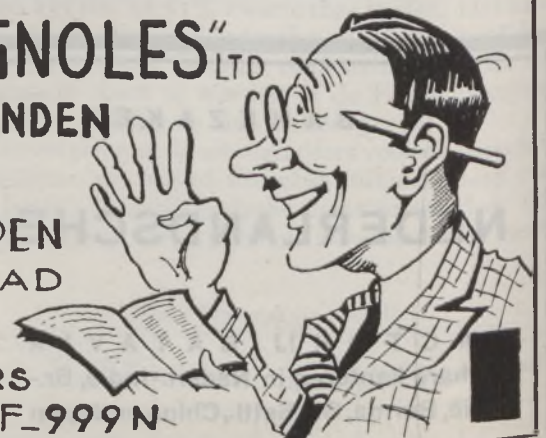
**ISOLATIE WEERSTANDEN
IN**

**4 VERSCHILLENDE TYPEN
LEVERING UIT VOORRAAD**

FIRMA.

W.H.HILL INGENIEURS

„BRIDUCO" SOERABAIA TELF. 999 N

De nieuwe douanewet telt 113 paragrafen, welke de voorschriften bevatten, die van principiëlen aard zijn. Al het overige is overgelaten aan de uitvoeringsmaatregelen, de algemeene douaneverordening en de bijzondere douaneverordeningen. De algemeene douaneverordening volgt in haar opbouw de paragrafen der wet. Hierdoor is een lacune in de douanewetgeving van het vroegere Duitse Rijk weggenomen. Overigens steunt het nieuwe douanerecht, wat den inhoud betreft, geheel op dat van het vroegere Duitse Rijk.

(Med.E.V. 674/39).

FRANKRIJK.

Suiker.

Bij decreet van 20 Maart, gepubliceerd in het Journal Officiel van 21 Maart 1939, is een licentierecht van 28 fr per 100 kg ingesteld op buitenlandse suiker (ruwe in poeder, geraffineerde en suikeragglomeraten). Dit recht zal gelden tot 1 Januari 1940.

Bij decreet van denzelfden datum is een voorloopig contingent voor suiker vastgesteld van 10.000 ton, waarvan de invoer naar de behoefte zal plaats hebben.

In aansluiting op het bovenstaande, kan worden medegedeeld, dat bij decreet van 22 Maart 1939, gepubliceerd in het „Journal Officiel” van 23 Maart 1939, een nieuw voorloopig contingent voor suiker is vastgesteld van 20.000 ton, waarvan de invoer zal plaats hebben naar de behoefte.

(Med.E.V. 672/674/39).

NOORWEGEN.

Producten van walvisschen.

Bij Koninklijk Besluit van 17 Februari jl. is bepaald, dat de invoer van producten van walvisschen afhankelijk is van een vergunning van het Departement van Handel.

Bij beschikking van het Departement van Handel is bepaald, dat deze maatregel van 20 Maart jl. van kracht is. Tevens is vergunning verleend voor invoer van producten van walvisschen, welke door expedities onder Noorsche vlag of voor Noorsche rekening gevangen zijn en welke ingevoerd worden rechtstreeks van de plaats, waar ze gevangen zijn.

(Med.E.V. 673/39).

SIAM.

Importcijfers van suiker en melasse.

	Gewicht in kg	Waarde in ticals
Suiker.		
<i>In Bangkok in Februari 1939.</i>		
Uit: Hongkong.....	506.864	49.803
Singapore.....	88	18
Engeland.....	33	20
Ned.-Indië.....	1.364.308	122.579
Totaal....	1.871.293	172.420
<i>In provinciale invoerhavens in November 1938.</i>		
Uit: Singapore.....	36.126	3.769
Penang.....	388.884	46.899
Br. Maleische Staten	50	4
Totaal....	425.060	50.672
Melasse.		
<i>In Bangkok in Februari 1939.</i>		
Uit: Ned.-Indië.....	1.749.236	88.383
<i>In provinciale invoerhavens in November 1938.</i>		
Uit: Penang.....	407	30

(12964/39).

(Mededeeling van het Gezantschap der Nederlanden te Bangkok.)

URUGUAY.

Deviezencontingent Maart 1939.

Het voor Nederland en zijn overzeesche gebiedsdeelen beschikbare deviezencontingent heeft de Uruguayaansche regeering voor de maand Maart 1939 vastgesteld op £ 27.000 (vorige maand £ 16.000).

(Med.E.V. 674/39).

Boeken en Tijdschriften.

Economische Voorlichting No. 12, 1939.

Van *Economische Voorlichting*, het weekblad van de gelijknamige afdeling der Directie van Handel en Nijverheid van het Ministerie van Economische Zaken te 's Gravenhage, werd No. 12 ontvangen, gedateerd 24 Maart 1939.

Daarin worden o.m. bijdragen aangetroffen over den wissel in het binnenlandsch betalingsverkeer en de economische situatie van Australië.

In de rubriek „Handel en Nijverheid” wordt aandacht besteed aan den Nederlandschen uitvoer naar Britsch-Indië, terwijl in dezelfde rubriek berichten voorkomen over enkele landen, waaronder Arabië, Britsch-Indië, Iran, Noorwegen, Unie van Zuid-Afrika en Zwitserland.

De wederom geïllustreerde rubriek „Economische Propaganda” geeft mededeelingen over Nederland op de

jaarbeurzen te Keulen en Lyon, en bevat voorts de gebruikelijke opsomming van komende internationale congressen, tentoonstellingen en jaarbeurzen.

Onder „Economische Politiek” wordt o.a. melding gemaakt van een handelsovereenkomst, gesloten tusschen Nederland en Estland.

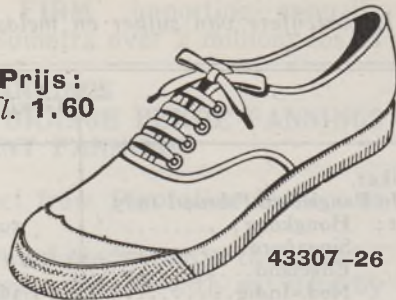
„Bulletin” van het Koloniaal Instituut.

Van het *Bulletin*, het driemaandelijksch tijdschrift, dat, naar bekend mag worden verondersteld, door het Koloniaal Instituut te Amsterdam wordt uitgegeven in samenwerking met het Nederlandsch Pacific Instituut, werd de ze aflevering van jaargang II ontvangen, gedateerd Februari 1939.

Het tijdschrift beoogt het buitenland voor te lichten inzake verschillende belangrijke aangelegenheden betref-

SPECIAAL VOOR TENNIS!

Prijs:
fl. 1.60

43307-26

Een tennisschoen van stevig, wit canvas met extra sterke rubberzool. Versterkt teenstuk.

VOOR HEEREN:

Wij hebben steeds nieuwe artikelen rubberschoenen voor U tegen zeer billijke prijzen.

VOOR DAMES:

Ook onze collectie dames - rubberschoenen is zeer groot en eveneens zeer laag in prijs.

Bata

ACCOUNTANTSKANTOOR
E. F. JAHN
BATAVIA

Lid v.h. Nederlandsche Instituut v. Accountants

Voor:

ACCOUNTANCY

ADMINISTRATIES en

BELASTINGZAKEN

KALI BESAR W. 40-TEL. 109 BT.

Machinefabriek **NIO PENG LONG**, Batavia-G.

Uw speciaal adres voor:

Complete Tapioca-installatie,
Sheets en Crêpe Rubbermangel,
Rijst-dorschmachine—Thee-roller,
Complete serehketel,
Stoomketels en riemschijven.

Verder:

**ijzerconstructie en reparaties
van alle mogelijke machines.**

„RADICON” WORM- EN TANDWIELKASTEN

FABR. DAVID BROWN HUDDERSFIELD

- **MODERNE UITVOERING**
- **HOOG NUTTIG EFFECT**

DOOR SERIEBOUW LAGE PRIJS

SERIE VAN 13
„RADICON”
WORMKASTEN
VOOR NED.-INDIË

HANDEL MIJ. VAN LELYVELD & Co. N.V. SOERABAIA

HELMHOEDENFABRIEK YO TEK LIONG
PASSAR BAROE 114 — BATAVIA-CENTRUM

fende Ned.-Indië en de Pacific-landen en is steeds grootendeels in de Engelsche taal gesteld. Ook thans is alleen het laatste artikel in de Nederlandsche taal geschreven, nl. een artikel van den Heer H. Mouw, oud-Adviseur voor Oost-Aziatische Zaken te Batavia, over „Regeeren in Republikeinsch China”.

Het eerste — Engelsche — gedeelte opent met een bespreking van de onlangs verschenen „Atlas van Tropisch Nederland” door Prof. Dr. L. Rutten te Utrecht, welke bespreking voorafgegaan wordt door een inleidend woord van den Minister-President Dr. H. Colijn. De verschijning van deze atlas werd in het „Economisch Weekblad” No. 32 van 12 Augustus 1938 aangekondigd.

Voorts wordt een geïllustreerd artikel over de Visscherij in Ned.-Indië aangetroffen van Prof. Dr. H. C. Delsman, oud-hoogleraar aan de Hoogeschool voor Geneeskunde te Batavia.

Ir. H. N. Blommendaal, lid van de Permanente Commissie van Advies voor de Rubberrestrictie te Batavia, bespreekt de dreiging van het synthetische product in een artikel, dat in een later nummer vervolgd zal worden, en dat verschenen is in „Koloniale Studiën” van Augustus 1938.

Vervolgens treffen wij een bijdrage over Curaçao aan van Mr. W. J. van Balen, voorzitter van de Algemeene Nederlandsche Verkeersfederatie, van wiens hand over dit eiland onlangs ook een goed geïllustreerd boek is verschenen, alsmede het slot van een in de vorige aflevering opgenomen artikel van Ir. F. J. J. Dootjes over Deli.

Tenslotte geeft Prof. Dr. J. J. van Loghem te Amsterdam, in vroegere jaren werkzaam bij de pestbestrijding op Java, een verhandeling over het pestvraagstuk in Ned.-Indië, terwijl de journalist Donald Cowie de mogelijkheden voor Hollanders bespreekt om te emigreeren naar Australië en Nieuw-Zeeland.

Ook deze aflevering maakt, gelijk de vorige, aanspraak op belangstelling in breeden kring.

Diverse Berichten.

Mededeeling.

Belanghebbenden hier te lande wordt in overweging gegeven, alvorens zich met verzoeken om inlichtingen tot Nederlandsche diplomatieke en consulaire ambtenaren in het buitenland te wenden, zich in verbinding te stellen met het Hoofd van het Bureau voor Buitenlandsche Handelsvoorlichting en Propaganda van het Kantoor voor den Handel te Batavia-C., aangezien in vele gevallen door genoemd bureau over de gewenschte gegevens wordt beschikt, waardoor niet onbelangrijke tijdsbesparing kan worden verkregen.

Indien blijkt, dat de verzochte gegevens hier te lande niet beschikbaar zijn, verleent het bureau gaarne zijne bemiddeling tot het verkrijgen daarvan bij de betrokken instanties in het buitenland.

Het verdient voorts aanbeveling, aanvragen tot vestiging van handelsrelaties in het buitenland vergezeld te doen gaan van volledige bijzonderheden betreffende de artikelen waarop de aanvraag betrekking heeft, alsmede van bank- en/of andere referenties nopens den aanvrager.

Prijsverschillen bij invoer van tot veevoeder verwerkte oliehoudende zaden, pitten en noten.

De Nederlandsche Meelcentrale maakt bekend:

Het gedeelte van het prijsverschil per 100 kg voor den invoer van veevoeder (in den zin van artikel 1, lid 1, onder 11°, van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934) als bedoeld in artikel 8, b, onder 20°, van de Crisis-Akkerbouwbeschikking 1934 I, is als volgt vastgesteld:

	Inklaring van 20 Mrt. af t/m 30 April 1939:	Inklaring van 1 Mei af t/m 31 Aug. 1939:	Inklaring van 1 Sept. af t/m 31 Dec. 1939:
Voor:			
lijnkoeken	f -95	f -65	f -65
lijnzaadschilfers	„ -90	„ -50	„ -50
soyaschroot	„ -65	„ -55	„ -65
soyakoeken	„ -95	„ -85	„ -95
grondnootkoeken	„ 1,10	„ 1,—	„ 1,—
grondnootschroot	„ -90	„ -90	„ -90
grondnootschilfers	„ 1,20	„ 1,20	„ 1,20
grondnootmeel	„ 1,20	„ 1,20	„ 1,20
cocoskoeken	„ 1,50	„ 1,50	„ 1,50
Ned. Oost-Ind.			
cocoskoeken	„ 1,45	„ 1,40	„ 1,40
maïsveekoeken e.d.	„ 1,—	„ 1,—	„ 1,—
sesamkoeken	„ -85	„ -75	„ -85
palmpitkoeken	„ 1,25	„ 1,15	„ 1,25
babassukoeken	„ 1,25	„ 1,15	„ 1,25
alle andere niet genoemde soorten veevoeder (al dan niet verwerkt met bijproducten en/of afvalfen)	„ -10	„ -10	„ -10

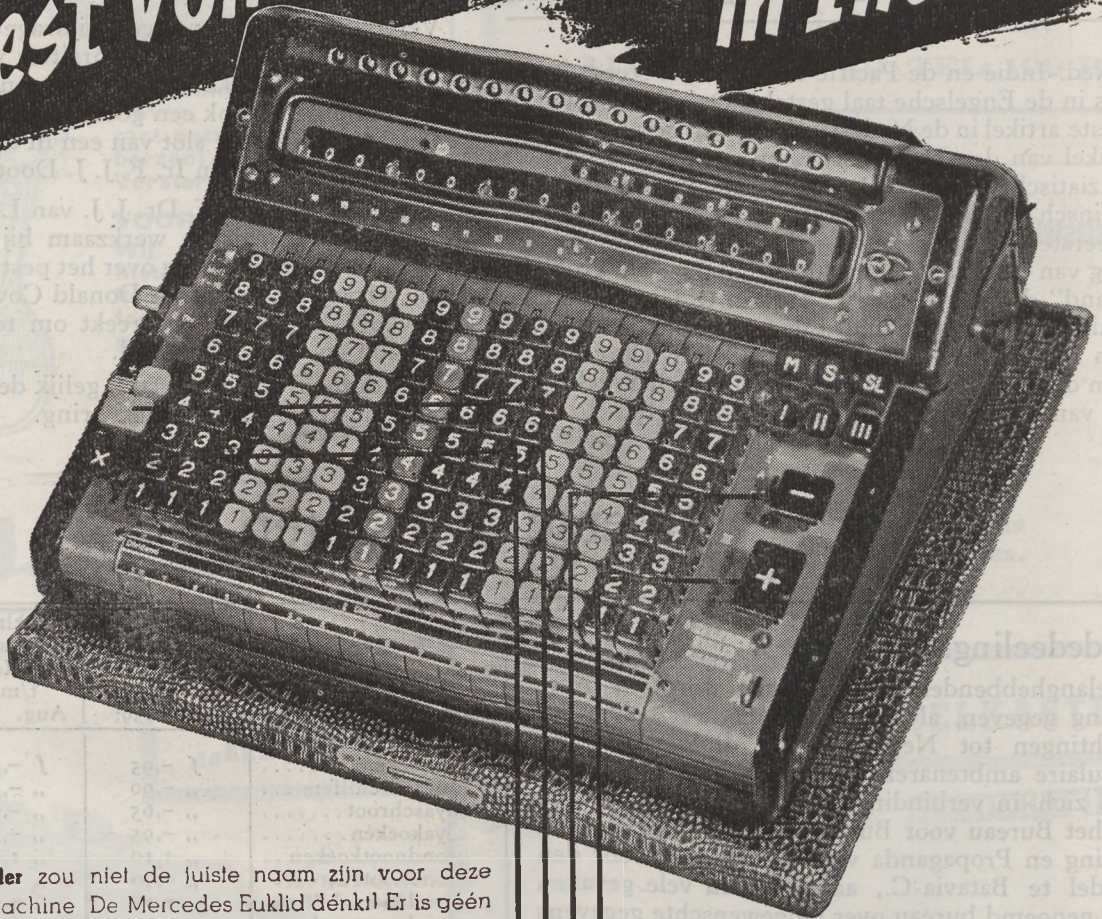
Voor de goede orde wordt opgemerkt, dat in deze bedragen niet is begrepen het in artikel 8, b, onder 1°, van voornoemde beschikking bedoelde gedeelte van het prijsverschil.

Indien men zijn import op verderen termijn nu reeds wensch vast te leggen tot bovengenoemde prijsverschillen, gelieve men zich daarover met de Stichting Nederlandsche Meelcentrale te 's-Gravenhage in verbinding te stellen.

's-Gravenhage, 18 Maart 1939.

No. 209.

Hier is de meest volmaakte rekenmachine in Indië!

'n Rekenwonder zou niet de juiste naam zijn voor deze vernuftige machine. De Mercedes Euklid dénk! Er is géén reken-opgave, op welk gebied ook, die deze machine niet in luttel seconden voor U oplost. Eenvoudig (alléén met de linkerhand te bedienen), overzichtelijk en snell! Als U zich de Mercedes Euklid nog niet heeft laten demonstreeren, weel U niet wat een rekenmachine allemaal kan presteeren! De Mercedes Euklid is leverbaar in 10 modellen, omvat de eenvoudige handmachine (die in zijn klasse óók aan de spits staat) tot het super-automatische elektrische model (de machine, die elke rekenopgave, hoe ingewikkeld ook, in enkele seconden oplost). Wij demonstreeren U de MERCEDES EUKLID zonder eenige verplichting. Uwerzijds opdat U zichzelf kunt overtuigen van haar groote exclusieve voordeelen. Ook onderzoeken wij gaarne welk model voor Uw bedrijf het meest geschikt is.

Voor iedere rekenopgave slechts één handeling!

- ⊗ Om te vermenigvuldigen, slechts één druk op deze toets.
- ÷ Om te deelen, slechts één druk op deze toets.
- − Om af te trekken, slechts één druk op deze toets.
- ⊕ Om op te tellen, slechts één druk op deze toets.

Voor vermenigvuldigen en deelen kunt U beide getallen gelijktijdig naast elkaar op het toetsenbord instellen.

MERCEDES EUKLID REKENMACHINES

Imp. N.V. G. Kolff & Co. Afd. Organisatiemachines
Batavia (tel. Wl. 3647) - Soerabaia (tel. Z. 2603)

Personalia.

Van den Minister van Koloniën is bericht ontvangen, dat tengevolge van de erkenning de jure door de Nederlandsche Regeering van de Regeering van den Spaanschen Staat, de heer P.L. Jut de Bourghelles, Vice-Consul van Spanje te Batavia, niet langer zal kunnen optreden als consulaire vertegenwoordiger van de voormalige Spaansche Regeering.

(13112/39).

Stand der clearing met Duitsland.

Volgens mededeeling van den Agent in Ned.-Indië van het Nederlandsch Clearinginstituut was de stand der clearing met Duitsland op 23 Maart 1939 als volgt:

Stortingen in Nederland:	f 65.170.800.—
Waarvan bestemd voor achterstallige vorderingen, rentedienst en vrije rekening Reichsbank.....	f 7.416.700.—
Bestemd voor nieuwe vorderingen.....	f 57.754.100.—
Stortingen in Duitsland:	f 94.705.200.—
Uitbetalingen in Nederland op nieuwe vorderingen	f 56.459.400.—
Achterstand.....	f 36.951.100.—

Handelsbetrekkingen.

No. 17 V.S. van Amerika. Hollander, sinds 16 jaar in Amerika, woonachtig vlak bij de „New York World's Fair", ziet zich gaarne belast met werkzaamheden of vertegenwoordigingen.

No. 14256/39.

Opgeheven maatschappijen.

Javasche Courant van 28/3-1939 No. 25.

Bij akte dd. 14 Maart 1939, is per dien datum ontbonden de te Toeban gevestigde vennootschap onder firma „Tjing Bo & Co.".

Bij akte dd. 16 Maart 1939, is per dien datum ontbonden de te Soerabaia gevestigde vennootschap onder firma „R. Zangrandi"

Bij akte dd. 24 Maart 1939, is firma Djit Liep & Co. te Slawi per dien datum ontbonden.

Bij akte dd. 18 Maart 1939, werd de te Doesoen Oeloe gevestigde firma „Hap Choon" ontbonden.

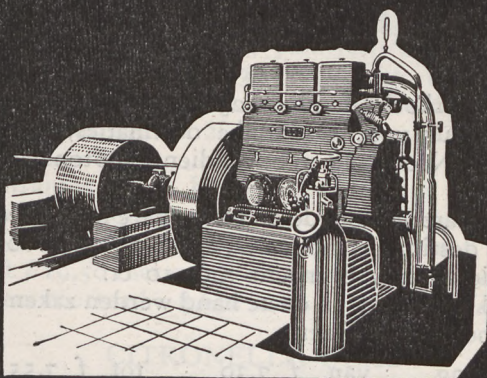
Javasche Courant van 31/3-1939 No. 26.

Bij akte dd. 20 Maart 1939, is de te Makassar gevestigde naamlooze vennootschap „Kalkbranderij en Machinale Kalkzandsteenfabriek Samboeng Djawa" met ingang van 20 Maart 1939 ontbonden.

Javasche Courant van 4/4-1939 No. 27.

Bij akte dd. 31 Maart 1939, is de te Semarang gevestigde handelsvennootschap onder de firma „Tjwan Hien" per dien datum ontbonden.

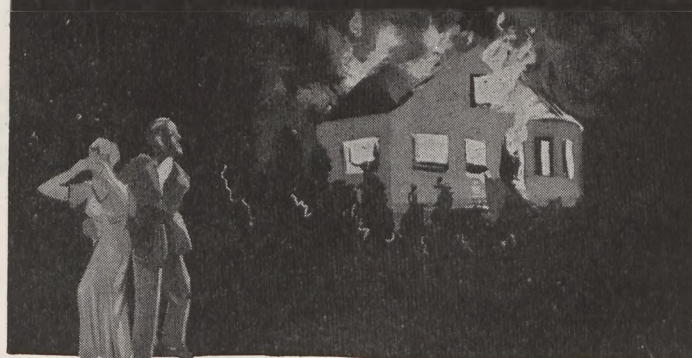
M A N

Gebr. van Swaay

SOERABAIA-BATAVIA-BANDOENG-MEDAN

IEMAND zal de schade moeten dragen

Voor een geringe premie draagt **KIAN GWAN** voor U alle schade tengevolge van brand en velerlei ander onheil.

KIAN GWAN
OEI TIONG HAM CONCERN

HOOFDKANTOOR SEMARANG

Alle soorten van Assuranties
Solide en Coulant

Marktberichten.

(BATAVIA EN SOERABAIA).

Verslag over de periode 27 Maart t/m 1 April 1939.
Prijzen per 100 kg, tenzij anders vermeld.

SUIKER.

Soerabaia.

In totaal verkocht de Nivas 25.690 tons, waarvan 8.910 tons Superieur voor Oostelijke destinaties, 8.000 tons Browns naar Nederland en bovendien 8.780 tons consumptie-suikers.

Op 31 Maart verhoogde de Nivas hare limites voor alle Oostelijke destinaties met 10 ct. en op 1 April voor locale consumptie-suikers eveneens met 10 ct.

De markt was vast. In de 2e hand werden zaken gedaan tegen oplopende prijzen:

April-levering	van f 7,30	tot f 7,55
Mei - „	„ „ 7,20	„ „ 7,45
Juni - „	„ „ 7,15	„ „ 7,35
Juli - „	„ „ 7,10	„ „ 7,30
Augustus- „	„ „ 7.—	„ „ 7,20

Voor levering in het 3e conventie-jaar werden zaken gedaan tegen eveneens oplopende prijzen. Britsch-Indië meldde, dat met ingang van het nieuwe fiscale jaar (1 April t/m 31 Maart) het invoerrecht op suiker zal worden verlaagd met 8 anna's per cwt.

De Londen- en fob-Cuba-noteringen waren resp. op 24/3 en 31/3 als volgt:

Londen-noteringen (in sh. per cwt.):

Mei 1939	6/4 ³ / ₄	6/5 ³ / ₄
Aug. „	6/4 ¹ / ₂	6/5 ¹ / ₂
Dec. „	6/2	6/2 ¹ / ₄
Maart 1940	6/2 ³ / ₄	6/3 ¹ / ₄
Actual: Raws	6/5 ¹ / ₂ sellers;	Raws 6/6 ³ / ₄ sellers;
	6/4 ¹ / ₄ buyers.	6/5 ¹ / ₄ buyers.

Fob-Cuba-noteringen (in dc. per lb.):

Mei 1939	1,17	1,19
Juli „	1,17 ¹ / ₂	1,18 ¹ / ₂
Sept. „	1,14	1,14 ¹ / ₂
Dec. „	1,15 ¹ / ₂	1,15 ¹ / ₂
Maart 1940	1,16 ¹ / ₂	1,16 ¹ / ₂

THEE.

Batavia.

Het aanbod van ready-thee gedurende de afgelopen week bedroeg totaal 10.600 kisten tegen 8.500 kisten in de voorafgaande week. De kwaliteit vertoonde een onregelmatige lichte verbetering. De markt was stil tengevolge van geringe orders.

Onderstaande prijzen per 1/2 kg verstaan zich op basis: „uitvoerrecht voor verkoopers rekening”.

	Prompt:	
	Laagste	Hoogste
Oranje Pecco	{ fijnste	f 0,47 — f 0,48
	{ fijne	„ 0,45 — „ 0,46
	{ gew.	„ 0,43 ¹ / ₂ — „ 0,44 ¹ / ₂

Pecco	„ 0,41	— „ 0,42
Pecco Souchong en Souchong	„ 0,39	— „ 0,40
Broken Oranje Pecco	{ fijnste	„ 0,43
	{ fijne	„ 0,38
	{ gew.	„ 0,35
Broken Pecco	„ 0,35	— „ 0,35 ¹ / ₂
Broken Tea	„ 0,34	— „ 0,35
Fannings	„ 0,35	— „ 0,35 ¹ / ₂
Stof & Small Fannings	„ 0,33 ¹ / ₂	— „ 0,34 ¹ / ₂

RUBBER.

Batavia.

De markt was in verslagperiode over het algemeen prijs-houdend. Europeesche exporteurs toonden weinig belangstelling; voor export naar Japan werden echter betere prijzen betaald, speciaal voor Standard Sheets.

De prijzen konden zich aanvankelijk goed handhaven op 28³/₄ ct. tot 29 ct. voor Std. Sheets en voor Std. Crêpe op 30³/₄ ct. tot 31 ct., per 1/2 kg. Het slot lag lager, tengevolge van de ongunstige internationale politieke berichten, waardoor de prijzen daalden tot 28¹/₂ ct. voor Std. Sheets en 30¹/₈ ct. voor Std. Crêpe, per 1/2 kg.

Licenties:

Licenties werden aanvankelijk gedaan tegen ongeveer 50 ct. per kg, doch tenslotte daalden zij tot 49 ct. koopers en 49³/₄ ct. verkoopers, per kg.

U.K. Stockcijfers:

Londen	47.216	(— 103 tons).
Liverpool	25.723	(— 76 tons).

een vermindering van 179 tons.

Marktnoteringen:

Datum	Londen		New York		Singapore		Batavia	
	Std.Sheet	per lb.	Std.Sheet	per lb.	Std.Sheet	Med. Bl.	Std.Sheet	Java Crêpe
27-3-39	d. 8 ¹ / ₈	\$ 0,16	\$ 0,27 ³ / ₄	\$ 0,26 ¹ / ₄	f 0,28 ³ / ₄	f 0,30 ¹ / ₂		
28-3-39	„ 7 ¹⁵ / ₁₆	„ 0,15 ¹⁵ / ₁₆	„ 0,27 ⁷ / ₈	„ 0,26 ¹ / ₄	„ 0,29	„ 0,30 ³ / ₄		
29-3-39	„ 8	„ 0,15 ¹⁵ / ₁₆	„ 0,27 ⁵ / ₈	„ 0,26 ¹ / ₈	„ 0,28 ³ / ₄	„ 0,30 ³ / ₈		
30-3-39	„ 8	„ 0,15 ³ / ₄	„ 0,27 ⁵ / ₈	„ 0,26 ¹ / ₈	„ 0,28 ³ / ₄	„ 0,30 ¹ / ₂		
31-3-39	„ 8	„ 0,15 ¹ / ₁₆	„ 0,27 ¹ / ₄	„ 0,25 ³ / ₄	„ 0,28 ³ / ₈	„ 0,30		
1-4-39	„ 7 ¹⁵ / ₁₆	„ 0,15 ¹³ / ₁₆	„ 0,27 ¹ / ₈	„ 0,25 ³ / ₄	„ 0,28 ¹ / ₈	„ 0,30		

Soerabaia.

De onzekere politieke toestand in Europa veroorzaakte wederom een daling op de rubbermarkt.

Standard Sheets daalde van 29¹/₄ ct. tot 28³/₈ ct. per 1/2 kg en Standard Crêpe eveneens van 31 ct. tot 30³/₈ ct. per 1/2 kg. De markt sloot voor Std. Sheets op 28³/₈ ct. vraag, en voor Std. Crêpe op 30³/₈ ct. vraag per 1/2 kg, zonder nabijkomend aanbod.

KOFFIE.

Batavia.

Lampung-Robusta en W.I.B. Robusta-koffie. De New-York-notering fluctueerde gedurende verslagperiode en sloot voor Mei-levering op 4,23 dc. per lb. De markt te Soerabaia was wederom zeer stil en noteerde als volgt:

1) Openingsprijs.

	vraag	aanbod
Ready-levering	f 18,25	f 18,50
Aug./Oct.	„ 18,25	„ 18,50
Oct./Dec.	„ 18,25	„ 18,62½

Lampong-Robusta 15%. Verkoopers bleven uit de markt, daar zij den prijs van f 10,75 van de vorige verslagperiode te laag vonden.

Soerabaia.

De koffiemarkt was zeer stil. Aanvankelijk bestond geringe vraag van exporteurs, doch zaken werden er niet gedaan. Ondernemingskoffie noteerde f 18.— koopers en f 18,25 verkoopers.

Exportkwaliteit was geheel verlaten en noteerde als volgt:

	vraag	aanbod
Ready	f 18,12½	f 18,50
Aug./Oct.	„ 18,—	„ 18,25
Oct./Dec.	„ 18,12½	„ 18,37½

PEPER.

Batavia.

Zwarte Lampong-peper. De Londen-notering liep weer met $\frac{1}{16}$ d. terug tot $2\frac{3}{16}$ d. per lb. Telok Betong gaf de volgende noteringen:

	vraag	aanbod
25/3- Mrt./Apr.-levering	f 10,90	f 11,20
27/3- „ „ „	„ 10,90	„ 11,10
28/3- „ „ „	„ 10,90	„ 11,20
29/3- „ „ „	„ 10,85	„ 11,10
30/3- „ „ „	„ 10,75	„ 11,—
31/3- „ „ „	„ 10,50	„ 10,75

De internationale politieke berichten drukten hun stempel op de pepermarkt. Telok Betong werd verkooper voor dichtbij-levering. Exporteurs gaven nog steeds af tegen f 11.— voor Aug./Oct.- en Sept./Oct.-leveringen. Cancelcontracten werden voor April-levering gedaan tegen f 10,90 tot f 10,70. Tegen het einde van verslagperiode daalde de markt. De volgende termijnen werden aangeboden: Apr./Mei-levering van f 10,75 tot f 10,60 zonder nabijkomende koopers; Juni/Juli/Aug.-levering tot f 10,60 met koopers op f 10,30; Aug./Oct.- en Sept./Nov.-leveringen tot f 10,75 met koopers op f 10,50.

Londen-voorraad: 1.282 tons.

Witte Muntok-peper. Een kleine afdoening tegen f 20,25 vond plaats. Exporteurs boden aanvankelijk f 20.—, maar verkoopers hielden vast op f 20,75. De vraag liep later terug tot f 19,50 met een klein aanbod op f 20,25.

Londen-voorraad: 8.632 tons.

CITRONELLA-OLIE.

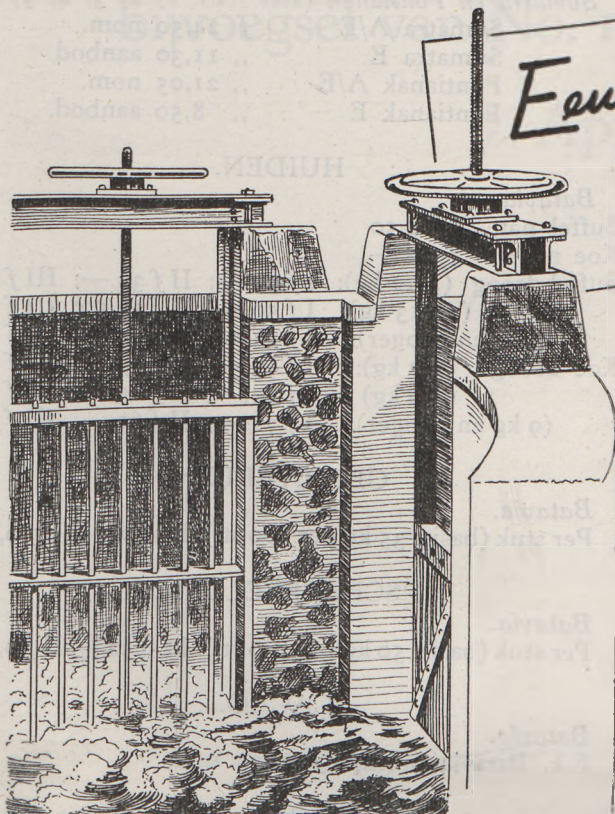
Batavia.

De markt voor citronella-olie was rustig met een tendenz tot geringe daling. A-olie voor nabije levering-1939 werd gevraagd tegen f 0,79 per kg en aangeboden tot f 0,80 per kg. Voor levering-1940 werd aangeboden tot f 0,82 per kg, doch koopers hielden vast op f 0,81 per kg.

KAPOK.

Soerabaia.

De kapokmarkt bleef wederom onveranderd.

Een goed bolwerk tegen
weersinvloeden en
waterinwerking:

A.R.Compositie.

Door de bijzondere wijze, waarop deze krachtige verf op bitumen-basis is samengesteld, is A.R.-compositie bestand zoowel tegen de inwerking van zon en regen als den invloed van zout- en zoet water. Overal waar ijzer aan weersinvloeden en waterwerking is blootgesteld, vormt A.R.-compositie een krachtig bolwerk. Het is weer een van die goede verven uit de Verffabrieken van

LINDETEVES - PIETER SCHOEN N.V.

KAPOKPITTEN.

Soerabaia.

Oliefabrieken waren geregeld in de markt op f 1,30, waartegen ook afgedaan werd.

COPRA.

Soerabaia.

Aan het eind der week herstelden de Londen-prijzen zich, zoodat ook plaatselijk weer hooger geboden werd. De prijzen schommelden tusschen f 5,90 en f 6,10 voor. N.I.F.M.S. fobnug.

GAPLEK.

Soerabaia.

Oude oogst noteerde niet hooger dan f 1,21, maar speculanten boden voor levering nieuwen oogst tot f 1,60 e.k. Soerabaia.

GAPLEKMEEL.

Soerabaia.

De aanvankelijk betere stemming op de meelmarkt verdween aan het eind van verslagperiode. Afgedaan werd tegen f 1,54 tot f 1,53. Later daalde de vraag tot f 1,49, met aanbod op f 1,54 voor Apr.-levering fob.-Semarang/Soerabaia.

TAPIOCA.

Batavia.

Een kleine partij AA-soorten werd afgedaan tegen f 4,75, met verder aanbod op f 5.—. Later werd de markt flauwer en fabrikanten boden 5 ct. tot 10 ct. lager aan, doch er werden geen zaken gedaan.

De noteeringen waren :

f.f. flake	f 5,75
seeds A	f 5,75
Pearl A	f 6.—
fabrieksmeel kwaliteit A	f 4,40 ; kwaliteit AA f 4,85
B III meel	f 2.—

MAIS.

Soerabaia.

De maïsmarkt was vaster aan het eind van Maart, waar bij Mrt.-levering nog gedaan werd tegen f 3,45. Later daalde Apr.-levering tot f 3,35, vraag, waartegen afgedaan werd. Van Japansche exportzijde bleef goede vraag bestaan.

RIJST.

West-Java.

De rijstmarkt was gedurende verslagperiode onveranderd met een flauwe tendenz. Slechts kleine afdoeningen vonden plaats. Petjakoelit Febr./Mrt.-levering werd gecancelld tegen f 5,58½, BB-rijst franco ringbaan Batavia werd gedaan tegen f 6,72 en ITL Juli/Sept.-levering gedaan tegen f 6,19½, fob-Cheribon.

Noteeringen :

Huller	Boeloe	f 6,80
„	Tjere	„ 6,31½
Lolosan	Tjere	„ 5,83
Petjakoelit	Tjere	„ 5,58½

Oost-Java.

In tegenstelling met vorige verslagperiode was de rijstmarkt deze week flauw. Menado en de Molukken toonden vrijwel geen belangstelling en ook voor nieuwen oogst waren speculanten aanmerkelijk terughoudend.

Afgedaan werden :

Kretek 30%	Juli/Sept.-levering	f 6,35½ fr. wg. S'baia.
„	Oct./Nov.-levering	f 6,47½ fr. wg S'baia.
Tiongbie	Oct./Dec.-levering	f 6,88 fr. wg. S'baia.
OJS/I	Oct./Dec.-levering	f 6,69 fr. wg. fabr.

De ready-prijzen bleven vrijwel onveranderd. Banjoewangi OJS/Hi dubbelzak fob. noteerde f 6,65 aanbod.

De noteeringen waren als volgt :

April.

Banjoewangi	OJS/AA	f 7,77	fr. fabr.
„	OJS/H	„ 6,69	„ „
„	OJS/Hi	„ 6,34	„ „
Djember	OJS/I	„ 6,31½	„ „
Tiongbie Pasoeroean		„ 6,76	„ wg. S'baia
Kretek 30%		„ 6,31½	„ „
Petjakoelit kretek		„ 5,66½	„ „

GRONDNOTEN.

Batavia.

Cheribon gepelde, e.k. Cheribon Apr./Mei '39 f 8,25 nom. incl zak. Nieuwe oogst Aug./Sept. aanbod f 8,60.

COCOSKOEKEN.

Batavia.

E.k. Tjilatjap levering Apr./Mei '39 gedaan f 3,07½.

DAMAR.

Batavia.

Sumatra en Pontianak (asst. No. 1, 2, 3, 4, 5) :

Sumatra A/E	f 24,50 nom.
Sumatra E	„ 11,30 aanbod
Pontianak A/E	„ 21,05 nom.
Pontianak E	„ 8,50 aanbod.

HUIDEN.

Batavia.

Buffel nat:	f 12,50
Koe nat:	f 22.—
Buffel droog (1-11 kg):	I f 39.—; II f 32.—; III f 24,50
(11-13 kg):	I f 50.—; II f 39,50; III f 26,50
(13 kg en hooger):	I f 54,50; II f 47,50; III f 32.—
Koe droog (1-7 kg):	I f 93,50; II f 83.—; III f 67,50
(7-9 kg):	I f 75.—; II f 65.—; III f 60.—
(9 kg en hooger):	I f 71.—; II f 61.—; III f 52.—

GEITEVELLEN.

Batavia.

Per stuk (basis: 35 kg per 100 st.): I f 0,72½; II f 0,44½.

SCHAPEVELLEN.

Batavia.

Per stuk (basis: 50 kg per 100 st.): I f 0,52½; II f 0,25½.

CACAO.

Batavia.

E.k. Batavia prompt f 24,25 nom.

TIN.

Batavia.

± f 190.—.

Economisch Weekblad

voor Nederlandsch-Indië

Orgaan van het Departement van Economische Zaken met medewerking van Hoofden van Departementen, Diensten en Bedrijven, alsmede van niet-ambtelijke personen en organisaties.

Statistische Mededeelingen bijvoegsel van No. 14 van den 8en Jaargang 7 April 1939

Inlandsche landbouw in de residentie Bali en Lombok in Februari 1939¹⁾.

In verslagmaand is in de residentie Bali en Lombok in totaal Inlandsche éénjarige landbouwgewassen geogst van 18.972 ha en bijgeplant op 46.446 ha, terwijl op ultimo der maand 180.374 ha aanplant te velde staat.

Sedert Januari t/m Februari j.l. bedraagt de geogste uitgestrektheid 39.030 ha en de bijgeplante 126.064 ha.

Ondervolgend staatje geeft een vergelijking van de cijfers der afzonderlijke gewassen met die der afgelopen jaren.

Uitgestrektheden der Inlandsche landbouwgewassen in de residentie Bali en Lombok, in hectaren.

Gewas	Eiland Bali			Eiland Lombok		
	Geogst in Februari					
	1939	1938	gem. '29/'38	1939	1938	gem. '34/'38
Sawahpadi.....	7.001	5.788	4.455	—	480	347
Padigogo.....	5.052	1.465	3.695	—	342	111
Mais.....	3.665	1.989	4.186	15	4	154
Cassave.....	39	227	186	16	70	144
Bataten.....	1.729	754	1.417	10	—	32
Overige gewassen	1.430	2.185	1.195	15	42	250
Totaal.....	18.916	12.408	15.134	56	938	1.038

Gewas	Geogst in Jan. t/m Februari					
	1939	1938	gem. '29/'38	1939	1938	gem. '34/'38
Sawahpadi.....	10.143	9.695	7.899	93	530	402
Padigogo.....	6.023	5.206	5.796	—	342	111
Mais.....	9.498	5.515	8.173	452	450	343
Cassave.....	107	358	321	27	99	201
Bataten.....	7.234	3.999	3.872	151	130	114
Overige gewassen	4.707	4.763	3.333	595	609	556
Totaal.....	37.712	29.536	29.394	1.318	2.160	1.727

Gewas	Bijgeplant in Februari					
	1939	1938	gem. '29/'38	1939	1938	gem. '34/'38
Sawahpadi.....	20.495	24.056	19.698	23.037	43.488	19.733
Padigogo.....	34	1.808	528	328	177	123
Mais.....	134	317	1.919	297	1.115	321
Cassave.....	117	255	181	22	156	93
Bataten.....	595	1.274	648	34	269	122
Overige gewassen	901	1.907	1.017	452	1.159	743
Totaal.....	22.276	29.617	23.991	24.170	46.364	21.135

Gewas	Eiland Bali			Eiland Lombok		
	Bijgeplant in Jan. t/m Februari					
	1939	1938	gem. '29/'38	1939	1938	gem. '34/'38
Sawahpadi.....	31.552	31.811	31.243	69.917	80.248	73.085
Padigogo.....	762	5.585	1.852	853	344	708
Mais.....	15.364	7.928	6.386	1.109	1.428	674
Cassave.....	1.586	2.875	1.003	231	211	280
Bataten.....	1.315	2.160	1.338	105	293	168
Overige gewassen	2.586	6.119	4.501	684	1.519	1.535
Totaal.....	53.165	56.478	46.323	72.899	84.043	76.450

Gewas	Aanplant op ulto Februari					
	1939	1938	gem. '29/'38	1939	1938	gem. '34/'38
Sawahpadi.....	40.079	38.410	39.562	76.486	83.423	85.340
Padigogo.....	13.973	22.496	15.070	2.106	1.219	1.568
Mais.....	28.498	30.775	18.944	1.398	1.575	1.103
Cassave.....	5.237	4.035	2.933	547	734	698
Bataten.....	2.956	4.037	3.688	142	388	309
Overige gewassen	7.398	7.688	8.102	1.554	2.373	2.510
Totaal.....	98.141	107.441	88.299	82.233	89.712	91.528

Gewas	Geogst Jan. t/m Febr. + aanplant op ulto Februari					
	1939	1938	gem. '29/'38	1939	1938	gem. '34/'38
Sawahpadi.....	50.222	48.105	47.461	76.579	83.953	85.742
Padigogo.....	19.996	27.702	20.866	2.106	1.561	1.679
Mais.....	37.996	36.290	27.117	1.850	2.025	1.446
Cassave.....	5.344	4.393	3.254	574	833	899
Bataten.....	10.190	8.036	7.560	293	518	423
Overige gewassen	12.105	12.451	11.435	2.149	2.982	3.066
Totaal.....	135.853	136.977	117.693	83.551	91.872	93.255

1) De gegevens van de onderafdeeling Oost-Lombok ontbreken.

(Centraal Kantoor voor de Statistiek, Afdeling Landbouwstatistiek).

Stopzetten van den tap op de rubberondernemingen.

De hiernavolgende statistieken, waarvan de gegevens krachtens de Rubber-ordonnantie werden ingediend, zijn thans practisch volledig.

De met bevolkingsrubber gelijkgestelde ondernemingen zijn hierin niet opgenomen.

Volgens de thans beschikbare volledige gegevens bedraagt de buiten tap gehouden tapbare aanplant van de ondernemingen als volgt:

	A. over den geheelen aanplant		B. over een gedeelte van den aanplant		Totaal A en B	
	aant.	ha	aant.	ha	aant.	ha
West-Java.....	229	16.766	148	26.200	377	42.966
Midden-Java (incl. Vorstenlanden).	28	3.556	32	3.432	60	6.988
Oost-Java.....	41	8.478	85	11.031	126	19.509

Buitenlandsche groothandelsprijzen.

N.B. 1 ton = 20 cwts = 1016 kg, 1 cwt = 112 lbs = 50.8 kg, 1 lb = 16 oz = 453.59 g, 1 oz = 28.35 g, 1 troy oz (goud en zilver) = 31.1035 g, 1 bushel = 35.24 l, 1 barrel = 159 l, 1 gallon = 3.785 l.

Table with 12 columns for months (Sept, Oct, Nov, Dec, Jan, Febr) for years 1937, 1938, and 1939. Rows list various commodities like Kapok, Koffie, Thee, Muskaatnoot, Zilver, Tin, Rubber, and Petroleum.

1) Veiling van 14 en van 28 October 1937. 2) Veiling van 11 November 1937. 3) Veiling van 2 en van 16 December 1937. 4) Veiling van 13 en van 27 Januari 1938. 5) Veiling van 10 en van 24 Februari 1938. 6) Veiling van 1 en van 15 September 1938. 7) Veiling van 29 September en van 13 October 1938. 8) Veiling van 27 October en van 10 November 1938. 9) Veiling van 2 en van 16 September 1937. 10) Veiling van 1 en van 15 December 1938. 11) Veiling van 12 en van 26 Januari 1939. 12) Veiling van 9 en van 23 Februari 1939. 13) Levering December. 14) Levering Juli. 15) Noteeringen per medio v/d maand. 16) Dooreen-opbrengst van de inschrijving op 8 October 1937. 17) Dooreen-opbrengst van de inschrijving op 17 September 1937. 18) Levering Mei. 19) Dooreen-opbrengst van de inschrijving op 23 September 1938.

Kosten van voeding ¹⁾ der Inheemsche bevolking Java en Madoera
(per 1000 personen per dag).

	1913	1936		1937					1938					1939		
		Sept.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Mrt.	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.
<i>Inheemsche bevolking Java en Madoera (p. 1000 pers. p. dag).</i>																
1 Rijst 263.7 kg	30.96	16.50 ^a	21.22	21.77	22.20 ^a	22.31	22.59	22.76	22.32 ^b	20.42 ^a	20.75 ^b	20.78	20.96 ^a	20.91 ^b	20.92 ^b	20.75 ^b
2 Mais 103.1 kg	3.34	2.58	3.90	4.—	4.02 ^b	3.91 ^b	3.58 ^b	3.43 ^b	3.52	3.68 ^a	3.69	3.73 ^a	3.64 ^a	3.56 ^a	3.29 ^b	3.18 ^b
3 Cassave 367.5 kg	5.06	2.84	3.46 ^a	3.52 ^a	3.76 ^a	3.69	3.78 ^a	4.02 ^b	3.98 ^b	3.50	3.34 ^a	3.32 ^a	3.30	3.29	3.25	3.29
4 Bataten 93.3 kg	1.21	0.71	0.91 ^a	0.89 ^a	0.93	0.93	0.98 ^a	1.04	1.03 ^a	0.95	0.89	0.84	0.84	0.83 ^a	0.85 ^a	0.88
5 Aardnoten 9.9 kg	1.76	0.69	0.99 ^a	0.99 ^a	0.97	0.96	0.92 ^a	0.92 ^a	0.92 ^a	0.89	0.86	0.82	0.83 ^a	0.83	0.85 ^a	0.88
6 Kedelee 9.9 kg	1.28	0.48 ^a	0.61	0.62 ^a	0.64	0.62 ^a	0.63 ^a	0.66 ^a	0.66 ^a	0.64	0.62 ^a	0.62 ^a	0.62	0.62 ^a	0.63 ^a	0.64
7 Karbouwenvleesch 4.9 kg...	1.60	1.64	1.78	1.82	1.88	1.92	1.92 ^a	1.88	1.92 ^a	1.95	1.92 ^a	1.95	1.95	1.95	1.95	1.90
8 Gedr. visch 5.4 kg	2.64	0.97	1.10	1.08	1.10	1.05 ^a	1.00 ^a	1.03 ^a	1.00 ^a	0.98	0.98	0.98	1.00 ^a	0.98	1.00 ^a	1.00 ^a
9 Kippenelers 15 stuks	0.37 ^b	0.26 ^a	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
10 Klappers 130 stuks	5.20	2.92 ^a	3.90	3.90	3.57 ^b	3.57 ^b	3.25	2.92 ^a	2.92 ^a	2.92 ^a	2.92 ^a	2.60	2.60	2.60	2.60	2.60
11 Klapperolie 2 flesschen.....	0.60	0.21 ^a	0.29 ^a	0.29	0.28	0.27	0.25 ^a	0.24 ^a	0.23 ^a	0.21	0.20 ^a	0.20	0.20	0.20	0.19 ^a	0.19
12 Zout 14 briketten	1.12	1.40	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12	1.12
1—12 Totaal kosten	55.14 ^a	31.22 ^a	39.60	40.32	40.79	40.67	40.36	40.35 ^a	39.96 ^a	37.55	37.64 ^a	37.25	37.38	37.21	36.94 ^a	36.66
Indexcijfers (1913=100)	100	57	72	73	74	74	73	73	72	68	68	68	68	67	67	66

¹⁾ Gebaseerd op de gemiddelde marktprijzen van Java en Madoera.

Wisselkoersen te Batavia.

Eenheid	De laagste en hoogste koersen, in guldens.															
	1920		1936		1937		1938		December 1938		Januari 1939		Februari 1939			
	L.	H.	L.	H.	L.	H.	L.	H.	L.	H.	L.	H.	L.	H.		
Amsterdam ¹⁾																
T.T.	f	100.—	99.—	103.25	99.75	99.87 ½	99.75	100.—	100.—	100.12 ½	100.12 ½	100.12 ½	100.12 ½	100.12 ½	100.12 ½	100.12 ½
Londen T.T.	£	1.—	9.20	11.50	7.24	9.33	8.89	9.03	8.51	9.01	8.51	8.62	8.54	8.73	8.69	8.84
New York „	\$	100.—	262.50	339.—	145.25	189.25	179.50	183.—	178.75	187.—	184.—	184.25	184.—	186.50	185.75	188.50
Singapore Zicht	Str. \$	100.—	106.—	133.—	84.87 ½	109.50	104.25	106.12 ½	99.—	105.25	99.—	100.37 ½	99.25	101.37 ½	100.87 ½	102.75
Br. Indië T.T. „	Rupees	100.—	79.—	124.—	54.75	70.50	67.25	68.25	63.62 ½	68.12 ½	63.62 ½	64.37 ½	63.87 ½	65.25	65.—	66.12 ½
Japan „ „ „	Yen	100.—	126.—	169.50	42.12 ½	54.50	51.62 ½	52.75	49.87 ½	52.50	49.87 ½	50.50	50.25	51.25	51.—	52.—
Hongkong „ „ „	Hong. \$	100.—	174.25	280.—	45.87 ½	58.75	55.12 ½	56.50	53.37 ½	56.25	53.37 ½	54.12 ½	53.50	54.50	54.12 ½	55.—
Australië T.T. „	£	1.—	9.25	11.55	5.79	7.47	7.11	7.23	6.81	7.21	6.81	6.90	6.83	6.98	6.95	7.07

Pariteit	De koersen in procenten van de pariteit.				De koersen in procenten van die op 26 Sept. 1936											
	1920	1935	26 Sept. 1936	Gem. 1937	Gem. 1938	1939										
						6 Febr.	13 Febr.	20 Febr.	27 Febr.	6 Mrt.	13 Mrt.	20 Mrt.	27 Mrt.			
Amsterdam	100	98.8	99.9	99.8	100.2	100.4	100.4	100.4	100.4	100.4	100.4	100.4	100.4	100.4	100.4	100.4
Londen	12.10	88.1	60.0	61.7	120.1	119.2	116.5	116.9	117.2	118.5	118.4	118.4	118.4	118.4	118.2	118.2
New York	248	116.6	59.7	59.8	122.4	122.8	125.3	125.5	125.8	127.2	127.0	127.0	127.0	127.2	127.2	127.2
Singapore	141	87.0	60.2	62.1	120.0	118.3	115.1	115.7	116.0	117.3	117.1	117.1	117.1	117.0	116.8	116.8
Britsch-Indië	80 ¹⁾	133.8	61.0	62.6	120.2	118.2	115.3	115.7	116.0	117.3	117.5	117.5	117.5	117.3	117.1	117.1
Japan	124	117.5	34.4	35.2	119.9	119.2	116.9	117.5	117.5	119.2	118.6	118.6	118.6	118.6	118.3	118.3
Australië	12.10	88.5	48.0	49.3	120.1	119.2	116.4	116.9	117.1	118.4	118.3	118.3	118.3	118.3	118.1	118.1

¹⁾ De koersen op Amsterdam zijn genoteerd in Nederlandsch courant; te beginnen met 1929 in Ned.-Indisch courant.

²⁾ Sinds 1925 90.

³⁾ In 1920 zicht-koersen.

Productie van ondernemingen. 1)

Suiker, Rubber, Thee, Koffie,
Kina, Oliepalm en Cacao.

Product	Jaar- productie 1937	1938												Jaar- productie 1938	1939	
		Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	Dec.		Jan.	Febr.
Suiker. *)																
Alle fabrieken.																
S. H. S.	733.346	—	—	—	4.070	70.875	170.173	221.616	216.565	118.234	68.130	21.968	—	891.631	—	—
H. S.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S. S. S.	—	—	—	—	—	—	—	—	556	—	—	—	—	592	—	—
Raffinade	22.304	—	—	—	—	13	2.092	3.967	4.837	5.537	207	36	—	16.655	—	—
Browns	607.342	—	—	—	2.718	34.008	100.346	130.248	107.055	54.042	41.590	10.757	—	480.764	—	—
Mel. S.	51.508	—	—	—	—	—	—	928	2.027	3.021	1.326	1.985	—	9.287	—	—
Gec. zaksuiker	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	1.414.500	—	—	—	6.788	104.896	272.611	356.759	331.040	180.834	111.253	34.746	—	1.398.927	—	—
Rubber.																
Alle ondernemingen:*)																
Java en Madoera	91.525	7.100	5.795	6.881	6.300	6.081	5.156	4.404	3.339	3.615	4.730	4.612	5.671	63.684	5.487	*) 5.210
Buitengewesten ...	153.155	12.641	9.574	9.197	8.665	9.527	8.984	8.617	8.018	8.297	8.786	8.021	10.255	110.582	9.924	*) 9.238
Nederl.-Indië	244.680	19.741	15.369	16.078	14.965	15.608	14.140	13.021	11.357	11.912	13.516	12.633	15.926	174.266	15.381	*) 14.448
Ondernemingsvoorraad (afgewerkt product) op ulto:																
Java en Madoera	10.293	9.581	10.420	10.569	11.063	10.969	10.206	10.016	10.184	9.510	9.841	11.408	—	11.364	*) 10.000	
Buitengewesten ...	14.852	14.573	13.822	12.371	12.796	13.907	15.502	15.623	16.738	17.304	17.676	20.932	—	20.219	*) 20.190	
Nederl.-Indië	25.145	24.154	24.242	22.940	23.859	24.876	25.708	25.639	26.922	26.814	27.517	32.340	—	31.583	*) 31.190	
Thee.																
Alle ondernemingen:																
Java en Madoera	57.754	5.213	5.107	5.324	5.685	5.415	4.728	4.543	4.985	5.081	5.566	5.188	5.799	62.634	5.342	4.754
Buitengewesten ...	16.762	1.370	1.398	1.611	1.549	1.668	1.557	1.500	1.464	1.535	1.565	1.466	1.595	18.278	1.507	1.440
Nederl.-Indië	74.516	6.583	6.505	6.935	7.234	7.083	6.285	6.043	6.449	6.616	7.131	6.654	7.394	80.912	6.849	6.194
Koffie.																
Alle ondernemingen:																
Java en Madoera	540.360	1.913	1.618	2.086	4.681	15.188	45.586	109.916	123.618	58.647	18.082	5.589	4.216	391.140	2.131	4.308
Buitengewesten ...	83.679	2.166	1.859	2.042	3.248	6.874	11.054	12.323	7.725	3.667	2.317	2.219	2.506	58.000	2.402	2.096
Nederl.-Indië	624.039	4.079	3.477	4.128	7.929	22.062	56.640	122.239	131.343	62.314	20.399	7.808	6.722	449.140	4.533	6.404
Kina.																
Alle ondernemingen:																
Java en Madoera	9.839	747	614	914	937	923	934	977	984	962	956	735	622	10.305	763	843
Buitengewesten ...	586	47	54	58	58	52	51	39	54	70	84	63	31	661	41	58
Nederl.-Indië	10.425	794	668	972	995	975	985	1.016	1.038	1.032	1.040	798	653	10.966	804	901
Palmolie.																
Alle ondernemingen:																
Java en Madoera	656	33	37	51	66	77	60	64	70	90	110	124	105	887	78	46
Buitengewesten ...	198.436	15.492	13.340	15.785	14.788	15.837	18.420	24.224	26.702	21.740	1.9703	19.384	20.067	225.482	16.927	15.323
Nederl.-Indië	199.092	15.525	13.377	15.836	14.854	15.914	18.480	24.288	26.772	21.830	19.813	19.508	20.172	226.369	17.005	15.369
Palmkernen.																
Alle ondernemingen:																
Java en Madoera	18	3	5	6	8	9	6	5	6	7	9	10	—	74	7	4
Buitengewesten ...	41.807	3.244	2.839	3.300	3.174	3.165	3.634	4.985	5.663	4.699	4.299	3.945	4.763	47.710	3.779	3.120
Nederl.-Indië	41.825	3.247	2.844	3.306	3.182	3.174	3.640	4.990	5.669	4.706	4.308	3.955	4.763	47.784	3.786	3.124
Cacao.																
Alle ondernemingen:																
Java en Madoera	16.768	19	5	36	150	2.224	5.639	2.966	842	634	532	1.755	1.147	15.949	28	10
Buitengewesten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nederl.-Indië	16.768	19	5	36	150	2.224	5.639	2.966	842	634	532	1.755	1.147	15.949	28	10

1) De cursief gedrukte productiecijfers zijn ramingen van de productie van alle ondernemingen, welke zijn verkregen door ophooging tot 100% van de productie van een aantal regelmatig rapporterende ondernemingen (zie: „Maandproductieramingen der landbouwonder-
nemingen” op blz. 1019 Economisch Weekblad van 20 Mei 1938).

2) Bron: V.J.P. en N.I.V.A.S.

3) De cijfers vanaf Juni 1934 vermelden de producties der rubberondernemingen (van de 1e groep).

4) Gecorrigeerde cijfers 1938, incl. over- en onderwichten; correcties zijn ook in de afzonderlijke maanden aangebracht.

*) Voorloopig cijfer.

Invoer in Nederlandsch-Indië uit Groot-Britannië.

(excl. goud en zilver)

Stat. No.	Omschrijving	1937		1938	
		1000 kg bruto	1000 glds.	1000 kg bruto	1000 glds.
1/21	Groep I. Dieren en planten	3	7	2	5
22/162	Groep II. Eetwaren en genotmiddelen	5.183	3.029	5.115	3.677
	waarvan :				
42	Chocolade in koekjes of tabletten	170	157	193	186
131	Afgetapt stout bier	645	166	314	83
142	Whisky	398	527	443	574
156	Sigaretten	492	489	939	682
158	Gekorven tabak	2.510	1.148	2.185	1.572
163/224	Groep III. Dierlijke en plantaardige voortbrengselen	181	63	261	92
225/279	Groep IV. Mineralen, v.a.s.	15.598	522	16.669	569
	waarvan :				
248	Steenkolen	10.664	231	11.031	255
249	Cokes	3.200	102	3.026	106
251	Portland bouwcement	274	4	1.293	17
280/3422	Groep V. Chemische voortbrengselen	4.359	1.902	4.809	2.044
	waarvan :				
2307	Aluminiumsulfaat	186	9	146	7
2321	Natriumbisulfiet	340	49	67	9
334	Andere n.a.g. chemicaliën	184	69	298	93
339	Bereide geneesmiddelen, voor den verkoop in het klein verpakt, 5% en minder dan 5% alcohol bevattend	198	226	282	334
358	Zwavelzure ammoniak	—	—	628	39
392	Droge zinkwit	614	135	542	119
399	N.a.g. aangemaakte of natte verf, 5% of minder dan 5% alcohol bevattend	385	194	406	198
2422	Waterglas	25	3	364	23
423/465	Groep VI. Aardewerk en porselein, enz.	1.625	138	984	117
	waarvan :				
452	Vuurvaste steenen	1.234	57	492	25
466/489	Groep VII. Glas en glaswerk	139	43	109	47
490/528	Groep VIII. Hout, kurk, plantaardig vlechtmateriaal, enz.	2.730	472	2.766	571
	waarvan :				
506—2506	Triplexpakkisten	2.545	391	2.592	474
529/548	Groep IX. Huiden, vellen, pelswerk, leder en lederwerk	39	111	38	104
549/606	Groep X. Garens en manufactures, enz.	8.859	16.660	5.719	11.428
	waarvan :				
552	Katoenen naaigarens	793	1.989	688	1.703
556	Borduurgarens van katoen	205	434	214	460
562	Gebleekte katoenen stoffen	1.768	2.487	1.130	1.754
563	Geverfde " "	2.493	3.647	1.442	2.335
564	Gedrukte " "	1.814	3.929	903	2.142
565	Bontgeweven " "	370	695	215	419
567—568	Wollen en halfwollen stoffen	342	1.234	137	592
571	Kunstzijden stoffen	114	336	168	474
607/654	Groep XI. Papier en papierwaren, enz.	13.778	1.552	12.320	1.403
	waarvan :				
619	Pakpapier van oude couranten	12.796	814	11.449	714
659/662— 666/817 }	Groep XII. Metalen, v.a.s., excl. goud en zilver	28.752	6.826	27.893	7.486
	waarvan :				
687	Gietijzer in ruwe blokken	857	70	158	13
693	Staafijzer	1.115	148	495	96
703	Andere dan gegoten ijzeren buizen	1.527	248	807	132
708	Gegalvaniseerd dakijzer	1.178	187	615	113
715	Opslagtanks en platen daarvoor	1.767	275	1.369	261
752	Onbewerkt blik in bladen	19.473	4.864	20.880	5.518
818/842	Groep XIII. Rij-, voer-, vaartuigen, enz.	2.413	2.891	2.309	2.867
	waarvan :				
826	Personenautomobielen	780	929	858	1.061
827	Chassis voor personenautomobielen	102	105	122	131
832	Motorrijwielen	104	161	75	128
833	Gewone rijwielen	384	486	261	367
834	Deelen van en toebehooren tot rijwielen	755	889	614	770
843/958	Groep XIV. Machines, werktuigen, toestellen en gereedschappen, enz.	5.182	5.467	4.895	6.539

Stat. No.	Omschrijving	1937		1938	
		1000 kg bruto	1000 glds.	1000 kg bruto	1000 glds.
	waarvan :				
854	Verbrandingsmotoren voor stationnair bedrijf . . .	339	277	259	248
864	Gewone naaimachines, ook met elektrische aandrijving	1.429	1.837	1.076	1.428
872	Werktuigen en toestellen voor rubberfabrieken . . .	360	259	146	131
877	Idem ten dienste van mijnontginningen	495	385	747	593
881	Patjols, patjolvorken en tjangkols	632	218	436	179
952/958	Wapenen, v.a.s.	57	408	177	1.509
959/1002	Groep XV. Andere goederen	1.265	1.167	1.107	1.027
	waarvan :				
973	Pakking, v.a.s.	208	145	196	122
976	Sportartikelen	86	207	104	239
998	Poets-, polijst- en derg. reinigingsartikelen	485	218	518	259
	Totaal	90.106	40.850	84.996	37.976

Uitvoer uit Nederlandsch-Indië naar Groot-Britannië en voor order.

(Excl. goud en zilver; excl. opbrengst der geheven uitvoerrechten).

Stat. No.	Omschrijving	1937		1938	
		1000 kg bruto	1000 glds.	1000 kg bruto	1000 glds.
1/65	Groep I. Dierlijke voortbrengselen en fabrikaten				
	daarvan	544	462	328	253
71/84	Groep II. Caoutchouc en getah pertjah	32.123	20.019	30.862	14.074
85/109	Groep III. Drogerijen en specerijen	4.354	1.383	3.652	1.284
	waarvan :				
92	Kinabast, andere dan pharmaceutische	455	514	560	723
101	Witte peper	1.420	441	1.478	340
102	Zwarte peper	2.328	387	1.510	190
158/171	Groep IV. Koffie, v.a.s.	31	8	12	2
179/204	Groep V. Olie- en vethoudende vruchten en zaden, plantaardige oliën en vetten	5.313	561	19.727	1.226
	waarvan :				
180	Gepelde arachides	2.685	239	3.780	399
183	Kapokpitten	—	—	3.896	65
200	Palmolie	1.853	258	11.948	756
220/230	Groep VI. Suiker, v.a.s.	214.345	1.599	105.561	1.779
	waarvan :				
	Superieure hoofdsuiker	8.059	339	9.165	332
222	Hofdsuiker	—	—	9.165	332
223	Java nieuw assortiment	16.841	570	17.579	693
224	Melassesuiker	—	—	5.890	159
227	Vloeibare residu	189.445	691	65.274	287
231/238	Groep VII. Tabak, v.a.s.	—	—	—	—
239/244	Groep VIII. Tapiokaproducten	136.976	3.916	86.080	2.574
	waarvan :				
240	Gaplekmeel	96.493	2.331	50.618	1.284
241	Tapiokameel	9.018	511	15.310	605
242	Vlokken en siftings	4.464	330	3.749	217
243	Paarl en seeds	5.501	418	4.888	294
244	Ampas	21.275	320	11.363	168
245/246	Groep IX. Thee	12.267	8.043	13.416	9.307
	waarvan :				
245	Bladthee	11.378	7.515	12.762	8.892
246	Stofthee	889	527	654	415
255/264	Groep X. Vezels, v.a.s.	1.695	328	3.102	404
	waarvan :				
255	Harde touwvezels	1.270	204	2.634	296
1)	Groep XI. Overige plantaardige voortbrengselen	22.449	1.318	20.670	1.236
	waarvan :				
129	Copal	2.067	227	2.672	298
157	Houtskool	5.951	159	313	7
174	Gambir in blokken	1.298	306	898	221
212	Kapokpittenkoeken	7.158	157	12.628	251
289/312	Groep XII. Aardoliën, aardolieproducten, minerale brandstoffen	124.613	2.726	157.841	2.757
	waarvan :				
300/302	Motorolie en stookolie voor scheepsgebruik	104.880	1.427	109.175	1.370
303/304	Stookolie, niet voor scheepsgebruik	—	—	20.662	234
313/336	Groep XIII. Cement, ertsen, onedele metalen, tras, zwavel	5.035	9.763	1.262	121
	waarvan :				
328	Ruwe tin	4.540	9.556	—	—
337/376	Groep XIV. Goederen van verschillenden aard	6	14	18	23
377/462	Groep XV. Buitenlandsche voortbrengselen	31	58	31	44
	Totaal	559.782	50.198	442.562	35.084

1) 66/70—110/157—172/178—205/219—247/254—265/288.

MAANDSTATISTIEKEN

BETREFFENDE DEN IN- EN UITVOER DER BELANGRIJKSTE HANDELSARTIKELEN VAN JAVA EN MADOERA EN DE BUITENGEWESTEN

PRIJS INCLUSIEF PORTO VOOR HET BINNENLAND

	per jaarg.	per aflev.		per jaarg.	per aflev.
(1) Uitvoer Java en Madoera	f 3,50	f 0,35	(9) Uitvoer Buitengewesten	f 7,50	f 0,75
(2) Invoer Java en Madoera	" 8,-	" 0,80	(10) Invoer Buitengewesten	" 7,50	" 0,75
(3) Uitvoer der belangrijkste havens van Java en Madoera	" 5,-	" 0,50	(11) In- en uitvoer Menado	" 2,50	" 0,25
(4) Invoer van Garens en Manufacturen van Java en Madoera	(begrepen in No. 2)		(12) Invoer van Garens en Manufacturen in de Buitengewesten ...	(begrepen in No. 10)	
(5) Invoer der belangrijkste havens van Java en Madoera	f 18,-	f 1,80	(13) Automobieltatistiek	f 10,-	f 1,-
(6) Uitvoer Sumatra's Oostkust (incl. havenstatistiek)	" 3,50	" 0,35	Maandstatistiek van de Intergewestelijke Handelsbeweging der Buitengewesten.		
(7) Invoer Sumatra's Oostkust (Belawan)	" 6,-	" 0,60	No. 21 (Handel van de Gewesten van Sumatra met Java en Madoera)	" 2,50	" 0,25
(8) Havenstatistiek: In- en uitvoer Padang, Makassar en Palembang	" 15,-	" 1,50	No. 22 (Handel van de Gewesten van Borneo en de Groote Oost met Java en Madoera)	" 2,50	" 0,25
			Een jaarabonnement op beide nummers: ..	3,50	0,35

JAARABONNEMENT OP DE NUMMERS:	BINNENLAND	BUITENLAND
1 t/m 5	f 30,-	f 35,-
6 " 12	" 35,-	" 40,-
1 " 12	" 65,-	" 75,-

Verschenen:

Indisch Verslag 1936. Deel I. TEKST VAN HET VERSLAG VAN BESTUUR EN STAAT VAN NED.-INDIE over het jaar 1935. Prijs f 3.50.

Indisch Verslag 1938. Deel II. STATISTISCH JAAROVERZICHT VAN NEDERLANDSCH-INDIE over het jaar 1937. Prijs f 5.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 146. PRIJZEN, INDEXCIJFERS EN WISSELKOERSEN OP JAVA gedurende de jaren 1913-1937. Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 147. ONDERWIJSSTATISTIEK Schooljaar 1935-1936. Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 148. STATISTIEK VAN DE INTERGEWESTELIJKE HANDELSBEWEGING DER BUITENGEWESTEN over het eerste halfjaar 1937. Prijs f 1.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 153. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- en UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937. Deel III. (Voorloopige Cijfers). Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 154. STATISTIEK VAN DE INTERGEWESTELIJKE HANDELSBEWEGING over het tweede halfjaar 1937. Prijs f 1.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 155. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- en UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937. Deel I. (Java en Madoera). Prijs f 4.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 156. STATISTISCH ZAKBOEKJE VOOR NEDERLANDSCH-INDIE 1938, betreffende het jaar 1937. Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 157. DE LANDBOUWEXPORTGEWASSEN VAN NED.-INDIE in 1937. (Holl. & Eng Tekst). Prijs f 3.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 159. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- en UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937. Deel II. (Buitengew.). Prijs f 5.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 160. HANDELSSTATISTIEK VAN JAVA EN MADOERA gedurende de jaren 1825-1873. Prijs f 1.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 164. SCHEEPVAART-STATISTIEK VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende de jaren 1825-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 168. DE EERSTE INDISCHE HANDELSHUIZEN. Prijs f 1.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 169. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- en UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937. Deel III. (Landen van herkomst en bestemming). Prijs f 3.-.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 170. JAAROVERZICHT VAN DEN IN- en UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937 deel IV (Gewestelijke Statistiek Buitengewesten). Prijs f 1.50.

Korte Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 15. ENKELE OPMERKINGEN OVER DE UITKOMSTEN VAN DE STATISTIEK DER PERSONEELE BELASTING gedurende 1929-1936. Prijs f 0.50.

Korte Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 16. TROPISCH AFRIKA ALS PRODUCTENT VAN LANDBOUWEXPORTGEWASSEN. Prijs f 0.75.

Korte Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 18. PRIJSNIVEAU NED.-INDIE 1929 - Mei 1938. Prijs f 0.75.

Korte Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 29. DE BUITENLANDSCHE HANDEL VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende het jaar 1937. Prijs f 0.50.

In bewerking:

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 158. ONDERWIJSSTATISTIEK Schooljaar 1936-1937. Prijs f 1.50.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 161. HANDELSSTATISTIEK VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende de jaren 1874-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 162. HANDELSBETREKKINGEN MET SINGAPORE gedurende de jaren 1825-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 163. HANDELS- EN SCHEEPVAARTBETREKKINGEN MET NEDERLAND gedurende de jaren 1825-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 165. DE CULTURES VAN NEDERLANDSCH-INDIE gedurende de jaren 1840-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 166. HISTORISCHE PRIJZEN IN NEDERLANDSCH-INDIE sedert het jaar 1825.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 167. DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN NED.-INDIE gedurende de jaren 1823-1937.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 171. STATISTIEK VAN DE INTERGEWESTELIJKE HANDELSBEWEGING DER BUITENGEWESTEN over het jaar 1938.

Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 172. JAAROVERZICHT IN- en UITVOER VAN NEDERLANDSCH-INDIE 1938, deel III. (Voorloopige Cijfers). Prijs f 1.50.

Vraag Uw Leverancier

voor

Formulieren
Briefpapieren
Enveloppen
Akten enz.

Papier van

**N.V. Internationale Crediet- en
Handels-Vereeniging „Rotterdam”**

Afd. C/PAPIER

BATAVIA

SEMARANG	— SOERABAIA
CHERIBON	— PADANG
PALEMBANG	— BENKOELAN
TANDJ. KARANG	— PONTIANAK
MAKASSAR	

tevens Alleenverkoopers van de

N. V.

PAPIERFABRIEK PADALARANG

**KANTOOR
H. J. VOOREN**

Batavia
Soerabaia
Semarang
Medan

Den Haag
Rotterdam

**Belastingconsulenten
& Accountants**

DUNLOP & KOLFF

BATAVIA, SEMARANG, SOERABAIA,
BANDOENG

Makelaars

in

Suiker

Thee — Rubber — Rijst

Kleine Producten

Wissels

Effecten

**N.V. VEREENIGDE JAVASCHE
HOUTHANDEL MAATSCHAPPIJEN**

AMSTERDAM
Tel. adres: Vejahoma
SEMARANG
Tel. adres: Javahout

**WAAROM
PICUS TRIPLEX?**

Omdat dit prima product met gegarandeerde water-vaste tropen-verlijming zijne superioriteit bewezen heeft.

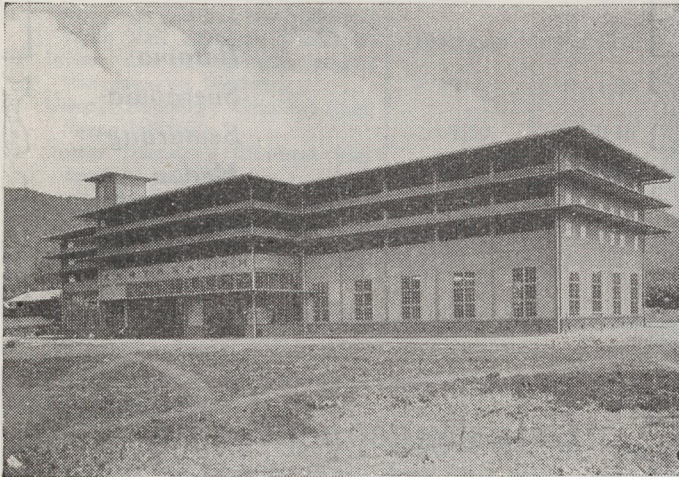
**In voorraad bij onze
agentschappen:**

BATAVIA, Passar lkan	Telf. Bt.	11
BANDOENG, Kebon Djati	„ Bd.	853
DJOKJA, Balokan	„ Dk.	467
SOLO, Gilingan	„ Slo.	81
SEMARANG, Javaboschstraat	„ Sm.	293
SOERABAIA, Passar Toeri	„ Z.	1079

N.V.

MACHINEFABRIEK BRAAT SOERABAJA

AMSTERDAM — DJOCJA — TEGAL — SOEKABOEMI

*Wij leveren THEEFABRIEKEN compleet
met alle machines.*

Tiedeman & van Kerchem

Batavia
Soerabaja
Amsterdam

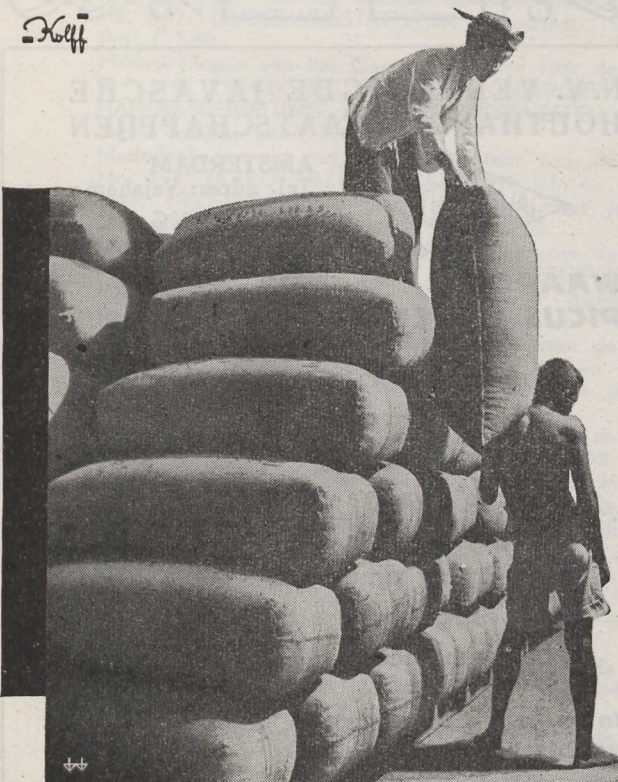
DIRECTIE EN
VERTEGENWOORDIGING VAN
CULTUURMAATSCHAPPIJEN

VERKOOP VAN PRODUCTEN IN
CONSIGNATIE

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS:
EFFEOTEN, HYPOTHEKEN, HUIZEN

BOEDELBEREDDERING EN BEWIND-
VOERING

ALLE ASSURANTIES

GEVESTIGD SINDS 1896

Inklaring Opslag Expeditie

Snelle behandeling.
Billijke tarieven

*Een dag te laat verscheept!.....
Cognossementen te laat gedateerd?....
Drukkende kosten voor opslag!.....*

Dit kunt U voorkomen door Uwe expedities in handen te stellen van vakkundige, op jaren lange ervaring bogende, expediteurs. Wij beschikken over een staf van betrouwbare, in het vak doorknede, mensen, die U eene vlotte en deskundige behandeling van Uwe goederen en producten garandeeren.

HET JAVAVEEM^{NV} TANDJONG-PRIOK

Kantoren te Tandjong Priok en Bandoeng.
Agentschappen te Paroengkoeda, Tjibadak, Tjiwidej,
Soekaboemi, Tjibeber, Tjiandjoer en Bandjaran.